

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**GENEL KURUL
KARAR****ALİ BULAÇ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2017/6592
Karar Tarihi : 3/5/2019

Başkan : Zühtü ARSLAN
Başkanvekili : Engin YILDIRIM
Başkanvekili : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Recep KÖMÜRCÜ
Burhan ÜSTÜN
Hicabi DURSUN
Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL
M. Emin KUZ
Kadir ÖZKAYA
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Raportör Yrd. : Yusuf Enes KAYA
Başvurucu : Ali BULAÇ
Vekili : Av. Mehmet Ali DEVECİOĞLU

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, uygulanan tutuklama tedbirinin hukuki olmaması, tutukluluğun makul süreyi aşması, tutukluluk incelemelerinin duruşmasız olarak yapılması nedenleriyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının; gazetecilik faaliyeti ve ifade özgürlüğü kapsamında eylemlerin tutuklamaya konu edilmesi nedeniyle de ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 9/3/2017 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir.

7. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.

8. Birinci Bölüm tarafından 19/9/2018 tarihinde yapılan toplantıda, niteliği itibarıyla Genel Kurul tarafından karara bağlanması gerekli görüldüğünden başvurunun Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 28. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca Genel Kurula sevkine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

9. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde olaylar özetle şöyledir:

10. Başvurucu, kamuoyunda bilinen bir gazeteci ve ilahiyat konularında da yazı ve kitapları bulunan bir yazardır.

11. Türkiye, 15 Temmuz 2016 gecesi askerî bir darbe teşebbüsüyle karşı karşıya kalmış; bu nedenle 21/7/2016 tarihinde ülke genelinde olağanüstü hâl ilan edilmesine karar verilmiştir. Kamu makamları ve yargı organları -olgusal temellere dayanarak- bu teşebbüsün arkasında Türkiye'de uzun yıllardır faaliyetlerine devam eden ve son yıllarda Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) ve/veya Paralel Devlet Yapılanması (PDY) olarak isimlendirilen bir yapılanmanın olduğunu değerlendirmiştir (*Aydın Yavuz ve diğerleri* [GK], B. No: 2016/22169, 20/6/2017, §§ 12-25).

12. Bu kapsamda FETÖ/PDY'nin kamu kurumlarındaki ve eğitim, sağlık, ticaret, sivil toplum, medya gibi farklı alanlardaki yapılanmalarına yönelik olarak ülke genelinde soruşturmalar yapılmış; çok sayıda kişi hakkında gözaltı ve tutuklama tedbirleri uygulanmıştır.

13. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başvurunun da aralarında bulunduğu ve çoğunluğu gazeteci, yazar ve akademisyen olan kırk üç şüpheli hakkında FETÖ/PDY'nin medya yapılanmasıyla bağlantılı olarak soruşturma başlatılmıştır.

14. Başvurucu anılan soruşturma kapsamında 26/7/2016 tarihinde gözaltına alınmıştır.

15. Başvurucunun ifadesi 30/7/2016 tarihinde İstanbul İl Emniyet Müdürlüğünde alınmıştır. İfade alma işlemi sırasında İstanbul Barosunca görevlendirilen müdafî de hazır bulunmuştur. Başvurucuya; darbe girişiminde bulunan FETÖ/PDY'nin yapısının nasıl olduğu, örgütün yayın organlarında veya diğer alanlarda kendisine bir görev verilip verilmediği, herhangi bir internet sitesinde Fetullah Gülen'in yaptığı konuşmaları takip edip etmediği,

örgütün hangi kademesinde ne tür görevler aldığı, sorumlu olduğu ya da emir aldığı kişilerin kim olduğu, örgütün medya organlarının yayın politikasının nasıl şekillendiği ve örgüt liderinin yayın organlarıyla irtibatının nasıl sağlandığı, örgüt lideriyle irtibatının bulunup bulunmadığı ve örgüt liderini ziyaret edip etmediği, darbe girişiminden önceden haberdar olup olmadığı, darbe girişiminde bulunan kişilerle ve Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) personeliyle bir irtibatının olup olmadığı şeklinde sorular yöneltilmiştir. İfade alma işlemi sırasında ayrıca başvurucuya örgüt liderinin 4/2/2016 tarihli "*Cennet Kılıçların Gölgesi Altındadır*" başlığını taşıyan ve terör örgütü üyelerine talimat olarak değerlendirilen konuşmasından iki gün sonra başvurucunun yazdığı "*Kıyam mı Temkin mi*" başlıklı yazısıyla darbe girişimini meşru kılmaya çalışıp çalışmadığı sorulmuştur.

16. Başvurucu ifadesinde, isnat edilen suçlamaları kabul etmemiş ve sorulara karşı özetle aşağıdaki şekilde beyanda bulunmuştur:

"1986 yılında F.K. N.A. A.T. M.D. ve ben zaman gazetesini çıkartarak gazeteyi çıkardıktan sonra köşe yazarlığına devam ederek çalışmaya başladım. Gazetenin merkezi Ankara idi ancak İstanbul bürosunu ben kurdum. 1987 yılı sonlarına doğru gazete el değiştirdi ve ismini hatırlamadığım Fetullah Hocaya yakın insanlar satın aldı. Bunun üzerine fikir uyumsuzluğu nedeniyle ayrıldım net olarak hatırlamamakla birlikte 1994 1998 yılları arası Yeni Şafak gazetesinde köşe yazarlığı yaptım 1998 yılında gazete yine el değiştirdi ben de rahat edemeyeceğimi anlayınca ayrıldım. Aradan birkaç ay geçtikten sonra bana Zaman gazetesinden genel yayın yönetmeni bana gazetede köşe teklif edince ben de kabul ederek o tarihten kayyumun tayin edildiği tarihe kadar köşe yazarlığına devam ettim benim asıl mesleğim kitap yazarlığıdır... yazarlıktan başka da herhangi bir ticari faaliyette bulunmadım. Köşe yazarlığı yapmamın sebebi geçim için yeterli olmamasındandır. Benim gazete ile olan ilişkim tamamen bir profesyonel iş ilişkisidir. Gazetenin yönetiminde yer almadım. Yayın kurulumda yer almadım. Gazetede benim odam yoktu. Dışarıdan email ile yazılarımı gazeteye göndermekteydim.

Fetullah Gülen'in herhangi bir konuşmasını takip etmedim. Ben daha çok vaazlarını Samanyolu ve Mehtap TV'de yayınladıkları kadarını takip ederim. Belirtilen internet sitesinde hiç takip etmedim. Sağdan soldan duyduğum kadarını bilirim.

Yukarıda belirttiğim gibi gazetenin hiçbir biriminde görev almadım. Sadece yazılarımı e-mail üzerinden göndermekteydim.

Ben yayın kuruluşuna katılmadım. Yönetim kuruluna da katılmazdım dolayısıyla nasıl tayin edildiğini bilmem. Böyle bir talimata göre şekillenip şekillenmediği hakkında bilgim yoktur.

Ben bugün İslam dünyasında niçin müslümanlar birbirleriyle çatışıyor neden işlerini demokrasi ile halletmiyor diye araştırırken bir yazı dizisi hazırladım. Bu yazı dizisinde iki ana akımdan bahsettim birisi ehli sünnetin temkin modeli yani silahlı ayaklanmaya asla cevaz verilmeyen diğeri harici ve zeydilerin her ne olursa olsun kılıç kullanılması görüşüdür. Ben islam dünyasının sünnilerin temkin modelini takip etmelerini savunuyordum. Benim yazımda geçen kılıç ibaresi de Haricilerin ve Zeydilerin görüşüdür. Bu yazıdaki söz konusu paragrafı Odatv bağlamından kopararak ve maksadına aykırı olarak sanki ben bununla Fetullah Gülen'in konuşmasına destek veriyordum üslubuyla haber yaptı. Ben darbeye zemin hazırladığım iddiasını şiddetle ve kategorik olarak reddediyorum.

Benim FETÖ/PDY silahlı terör örgütü ile aramda herhangi bir bağ yoktur. Benim bu yapı içerisinde herhangi bir görevim olmadı, benim sorumlu olduğum ve benden sorumlu olan bir şahıs yoktur.

Ben bir yazarım cemaat ile olan ilişkim de zaman gazetesi ile yazar ilişkisinden ibarettir. Ben profsyonel olarak çalışıyordum. Telif ücretimi de ödüyorlardı. Ben böyle bir hareketi ne tahmin ettim ne de umdum benim için de travma oldu."

17. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, aynı tarihte başvuruyla birlikte altı şüpheliyi tutuklanmaları talebiyle İstanbul 4. Sulh Ceza Hâkimliğine sevk etmiştir. Tutuklama talep yazısında "Şüphelilerin üzerine atılı suçu işlediğine dair kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren olguların ve tutuklama nedeninin bulunduğu ...nitekim 15/07/2016 tarihinde örgüt lideri Fetullah Gülen'in talimatı ile darbe girişiminde bulunduğu, şüphelilerin Zaman Gazetesinde yazdıkları dönemlerde darbe girişiminde bulunan örgütü destekleyici övücü, güzel göstermeye yönelik konuşmalar ve yazılar yazdıkları, şüphelilerin övdükleri örgütün ve örgüt liderinin de neler yaptığı 15/07/2016 tarihinde net olarak ortaya çıktığı, şüphelilerin örgüt lideri ve yöneticileri ile fikir ve eylem birliği içerisinde hareket ettikleri, örgüt üyelerinin bir çoğunun haklarında yakalama kararı olmasına rağmen kaçtıkları, dolayısıyla bu şüphelilerin de kaçma kuvvetli şüphesi bulunduğu anlaşılmakla; şüphelilerin üzerlerine atılı suçun vasfı ve mahiyeti, mevcut delil durumu, suça dair yasa da yazılı cezanın üst haddi dikkate alınarak..." başvurucaunun tutuklanmasına karar verilmesi istenmiştir.

18. Savcılığın talep yazısı, sorgu işlemi öncesinde İstanbul 4. Sulh Ceza Hâkimliği tarafından başvurucauya okunmuştur. Ayrıca sorgu tutanağında, başvurucauya isnat edilen suçların okunup anlatıldığı da belirtilmiştir. Bu sırada başvurucaunun müdafii de hazır bulunmuştur. Başvuruca, sorgu sırasında kolluk tarafından alınan ifadesini tekrar ettiğini belirtmiş ve ek olarak "... Ben sadece Zaman gazetesinde yazarım. Daha önce YeniŞafak ve Cumhuriyet gazetelerinde de yazılar yazıdım. Ücreti ile gazetelere yazı yazan bir kişiyim. Ben Zaman gazetesinin yönetiminde de kurulda da yer almadım. Ben Fetullah Gülen örgütünün örgüt olduğuna dair en ufak bir şüphe dahi duymadım. Ben 15 Temmuz tarihine kadar bu yapının böyle bir oluşum içerisinde olduğunu bilmiyordum. Tahmin dahi edemedim. Çarşamba sabahı gözaltı listesinde olunca kendim giderek bizzat teslim oldum. Kaçmaya ve gizlenmeye dahi teşebbüs etmedim. 50 senedir yazı yazıyorum. Hakkımda yazılmış bir çok doktora tezi var. Bu zamana kadar hep birlikte yaşamaktan yana oldum. Kırmızı çizgilerim var. Benim kırmızı çizgilerim darbe ve silaha sarılmadır. Bakmakla yükümlü olduğum 6 çocuğum var. Bu darbe girişimini yapanların ve destekleyenlerin Allah belasını versin. 66 yaşındayım. Baypas oldum. Kalbimde stent takılıdır. Şeker, Guatr ve tansiyon rahatsızlıklarım da var. Serbest bırakılmayı talep ediyorum. Suçlamaları reddediyorum..." şeklinde beyanda bulunmuştur.

19. İstanbul 4. Sulh Ceza Hâkimliğince 30/7/2016 tarihinde, başvurucaunun da aralarında bulunduğu şüphelilerin silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanmasına karar verilmiştir. Hâkimlik "... 15/7/2016 tarihinde FETÖ/PDY silahlı terör örgütü üyelerinin silahlı kuvvetler içerisindeki unsurlarının ülke yönetimine yöneticilerine ve anayasal kurumlarına kalkışma yaptıkları, sonrasında yapılan soruşturmalar neticesinde ve daha önce yapılan soruşturmalar neticesinde şüphelilerin yazı yazdıkları bu silahlı yapıya mensup olduğu tespit edilen Zaman Gazetesi'nde bu yapıyı övücü yazılar yazdıkları, ve emniyet ve yargı makamlarının bu yapıya yönelik soruşturmalarını eleştiren akamete uğratan yazılar yazdıkları, gazete yöneticileri olan E.D. hakkında silahlı örgüt mensubiyetinden dava açıldığı

halde yine yazılarına devam ettikleri, bu nedenle bu yapıya ilişkin silahlı unsurların bulunduğunu bildikleri halde aynı yapı içerisinde bulunmaya devam ettikleri, özellikle 17 Aralık olarak bilinen süreçten sonra dahi ısrarlı bu yapıyı övücü yazılarının süre geldiği ve örgütün amaçları doğrultusunda propaganda faaliyeti yürüttükleri, yine şüphelilerin sosyal paylaşım hesaplarından da buna ilişkin katkılarını sürdürdükleri, kalkışmayı mazur gösteren yazılar yazdıkları ve bu örgütün mensuplarını sahiplenerek açıklamalar yaptıkları, kamu oyunda onların masumiyetleri yönünde algı oluşturdıkları, örgütün silahlı unsurlarının 15/7/2016 gecesi ortaya çıktığı bu tarihten önce kamuoyunda bu örgütün silahlı kalkışma yapacağına dair güçlü anlatımlar ve bilgilendirmeler olmasına rağmen şüphelilerin katkılarını devam ettirdikleri, sonrasında çalıştıkları gazetesinin bu yapıya ait yayın organı olması nedeni ile kapatılmış olduğu..." şeklindeki değerlendirme ile başvuru yönünden silahlı terör örgütüne üye olma suçunu işlediğine dair kuvvetli suç şüphesinin bulunduğu sonucuna varmıştır.

20. Kararın tutuklama koşullarına ilişkin kısmı ise şöyledir:

"... şüphelilerin üzerlerine atılı suçun CMK 100. maddesine sayılan ve tutuklama sebepleri var kabul edilen suçlardan olduğu ayrıca bu yapının medya ayağı yönündeki soruşturmalarda çok sayıda şüphelinin yurt dışına kaçmış olduğu, en başta bu gazetesinin eski yöneticisi olan E.D.nin ... adli kontrol hükümlerine tabii olduğu halde aynı suçtan yurt dışına kaçtığı, atılı suç yönünden OHAL 'in ülkede devam ettiği ve delillerin toplanması sürecinin devam ettiği, bu durumda şüpheliler hakkında adli kontrol hükümlerinin yetersiz kalacağı anlaşıldığından şüphelilerin CMK 100 ve devamı maddeleri gereğince ayrı ayrı tutuklanmalarına [karar verildi.]"

21. İstanbul 5. Sulh Ceza Hâkimliğince 8/8/2016 tarihinde, dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda *"dosyada tutukluluk hâlinin sonlandırılmasını gerektirecek yeni bir delil bulunmadığı"* gerekçesiyle itirazın kesin olarak reddine karar verilmiştir.

22. İstanbul 14. Sulh Ceza Hâkimliği 29/12/2016 tarihinde başvurusunun tutukluluk hâlinin devamına karar vermiştir.

23. Başvurusunun bu karara yaptığı itiraz, İstanbul 1. Sulh Ceza Hâkimliğinin 27/2/2017 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

24. Başvurucu 9/3/2017 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

25. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 10/4/2017 tarihli iddianamesi ile başvurusunun anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme, Türkiye Büyük Millet Meclisini (TBMM) ortadan kaldırmaya veya Meclisin görevini yapmasını engellemeye teşebbüs etme, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ortadan kaldırmaya veya Hükümetin görevini yapmasını engellemeye teşebbüs etme ve silahlı terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme suçlarından cezalandırılması istemiyle aynı yer Ağır Ceza Mahkemesinde kamu davası açılmıştır. İddianamede, başvuru dışında yirmi dokuz şüpheli hakkında da benzer suçlardan cezalandırma talebinde bulunulmuştur.

26. İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi 24/4/2017 tarihinde iddianamenin kabulüne karar vermiş ve E.2017/112 sayılı dosya üzerinden kovuşturma aşaması başlamıştır.

27. İddianamede ilk olarak FETÖ/PDY'nin kuruluşu, amacı, yöntem ve stratejisi, hiyerarşik yapısı, istihbarat ağı, malî yapısı ve gelir kaynakları, silahlı gücü, emniyet ve yargı

yapılanmasını kullanarak gerçekleştirdiği bazı yasa dışı faaliyetlere yönelik iddialara değinilmiştir. Sonrasında FETÖ/PDY'nin medyadaki yapılanmasına ve faaliyetlerine yer verilmiş, özellikle bu yapılanmanın medya unsurlarının kamuoyunca bilinen isimleriyle *Tahşiye, 17/25 Aralık, MİT turları ve Selam-Tevhid-Kudüs ordusu* soruşturmalarına ilişkin etkilerine dair açıklamalar yapılmıştır.

28. Cumhuriyet savcısı; başvurunun da aralarında bulunduğu şüphelilerin FETÖ/PDY'nin medya gücünü oluşturduklarını, örgütün genel amacı doğrultusunda anayasal düzeni, TBMM'yi ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ortadan kaldırmak için örgüt stratejisi ve hiyerarşisi içinde rollerini yerine getirerek üzerlerine atılı suçları işlediklerini ileri sürmüştür. Başvurunun da aralarında bulunduğu şüpheliler yönünden Savcılık tarafından yapılan hukuki değerlendirmenin ilgili kısmı şöyledir:

" ...

Şüpheliler M.T., Ali Bulaç., İ.K., A.T.A., M.Ü., Ş.A, N.U., L.S., O.K.C., ve İ.D.D. FETÖ-PDY medya organlarında görev yapan köşe yazarlarının; yazı başlıklarının ve yazılarından seçilen kısımların 'cumbızla çekilip' alınmadığı, konjonktürel ve tarihi perspektifle bakıldığında bu yazılardaki ifadelerin 'mecaz' ya da 'metafor' olarak izah edilemeyeceği, genel olarak operasyonların ve yargı sürecinin devam ettiği dönemlerde kaleme alınan yazılarda Hükümete sadece muhalefet yapılmadığı veya eleştiri yöneltildiği; görünürde suç unsuruna rastlanılmayan yazılarında dahi basın ve ifade özgürlüğünün sınırlarını aşarak devlet yetkililerinin ve kurumlarının haklarını ihlal niteliğinde ifadeler kullandıkları ya da ön hazırlık niteliğinde yazılar yazdıkları; şüpheli yazarların genel itibarıyla de süreç içerisinde böyle bir duruş sergiledikleri, basın ve ifade özgürlüğünün sınırlarını aşarak devlet yetkililerinin ve kurumlarının haklarını ihlal niteliğinde ifadeler kullanarak örgüt amacına hizmet ettikleri; ulusal güvenliği tehdit edebilecek, toplum huzurunu, toplumsal barışı ve asayışı bozabilecek beyanlarda bulundukları, askeri darbe çağrısında bulunmaktan çekinmedikleri, bu haliyle şüpheli yazarların gerek suç unsuru ihtiva ettiği tespit edilen yazılarıyla gerek tek başına suç unsuru olduğu belirlenememekle birlikte örgütsel hedef ve amacı tamamlayan yazılarla FETÖ-PDY terör örgütü hiyerarşisi içerisindeki görevlerini yerine getirdikleri,

...

Bu şekilde ... şüphelilerin FETÖ-PDY silahlı terör örgütünün medya gücünü oluşturdukları ... üzerlerine atılı suçları işledikleri anlaşılmıştır."

29. İddianamede, genelde suçlamalara konu olan gazete yazılarının yayın tarihlerine ve başlıklarına yer verilip bu yazıların hangi amaçla yazıldığına değinilmiştir. Başvurucu yönünden bu suçlamaların Zaman gazetesindeki yazılarına dayandırıldığı görülmektedir. Bu yazılar, bunlara ilişkin Savcılığın iddianamedeki değerlendirmeleri ve başvurunun kovuşturma aşamasındaki savunmaları şöyledir:

i. 21/12/2013 tarihli "*Kolektif Ceza*" başlıklı yazının içeriği şöyledir:

"Adına 'Cemaat' denen olgunun kamudan tasfiyesini savunanlar şu gerekçeleri öne sürüyorlar: Cemaat'in ülke siyasetinde söz sahibi olması, bir sosyal gruba mensup insanların –kendilerini gizlemeden- bürokraside görev alması tabiidir, bunda herhangi bir tuhafılık yoktur. 'Eski Türkiye'nin genel geçer laikçi' tutumunda resmi ideolojinin çerçevesini çizdiği kimliğin dışında kalanların kamusal alana katılmaları, görevlerini yerine getirirken kimliklerini görünür kılmaları mümkün değildi, ancak yeni Türkiye'de durum

değiştirdi. Tabii ki şu veya bu cemaate mensup kişilerin görev alması 'devlete sızma' olarak görülemez. Bir cemaatin kendine belirlediği çalışma alanı dışında 'siyasi görüşleri' de olabilir, nihayetinde sandığa gittiğinde cemaat üyesi bir siyasi tercihte bulunmaktadır.

Bürokraside görev almak ile siyasi görüşe sahip olmak iki sebepten dolayı sorunlu görülüyor:

1) Şu veya bu cemaate mensup bir görevli kendi amirinin emirlerini yerine getirmek zorundadır. Memur kontrol ettiği kamu gücünü tarafsızca ve kamu yararı adına değil de kendi cemaati adına ve grup dayanışması çerçevesinde yerine getirmeye kalkırsa sorun çıkar.

2) Belli bir siyasi görüşü olan cemaatin siyaseti tanımlanmış alanda kalarak yapmasına, şekillendirmeye ve etkilemeye kalkışmasına kimsenin itirazı olmaz, şu var ki siyaseti bürokrasi üzerinden yapmaya kalkırsa iş değişir. Çünkü bu hem diğer cemaat ve gruplara karşı 'haksız rekabet' anlamına gelir, hem her seçim döneminde halka hesap vermek durumunda olan yürütmenin yetki ve imkanlarını suiistimal olur.

İtirazlardan ilkinin 'sorunlu', ikincisini 'haklı' buluyorum. Sebepler şunlar:

a) Söz konusu itirazı yapanlar –pür saf teorik bir ilkeden hareketle- bize ideolojiden bağımsız, değerden arınmış bir 'Türkiye Cumhuriyeti Devleti' resmediyorlar ki, bunun böyle olmadığı açık. Tarihsel kökleri, yüzyıllara yayılan tecrübesi ve modern versiyonu itibarıyla devlet kendini bir cemaat olarak algılamaktadır. Osmanlı'da mülkün sahibi olan 'hanedan' aileye, kana dayalı küçük bir cemaatti; Cumhuriyet hanedanı tasfiye etti, adına 'kadro' denen 'kurucu cemaati' ikame etti. Bu bürokraside her zaman şu veya bu cemaat/ grubun kendini devletin cemaati veya potansiyel sahibi –hatta hakiki maliki- görmesine ve temellük etmesine yol açıyor. Hatta bir cemaatin devlet içindeki varlığı bir güvence unsuru olarak algılanmaktadır.

b) Beslendiği geleneksel siyaset çizgisi –Milli Görüş-, kurucu kadrosu, üst seviyedeki siyasetçiler arasındaki ilişki biçimi, dışarıya karşı verdikleri tepkilere bakıldığında AK Parti de nihayetinde bir 'cemaat' görüntüsü vermektedir. Sayın Erdoğan 'kardeşi Abdullah Gül'ü cumhurbaşkanlığına aday gösterdi; önümüzdeki dönemde muhtemel bir siyasi yarışa karşı 'Aramızda kardeşlikten öte bir hukuk var' denilmektedir ki bu liberal demokraside siyaseti yaptığı varsayılan 'birey'lerin tepkisi değildir.

c) Kendince yanlış bulduğu davranışları dolayısıyla 'bir cemaat' tasfiye edilirken, yerlerine ikame edilen bürokratlara bakıldığında –hepsi de çok değerli kimselerdir, itirazım liyakat ve ehliyetlerine değildir elbette- onların da 'başka cemaatler'e mensup oldukları görülür. Bu sorun maalesef devlet gerçek manada adalet devleti oluncaya kadar sürecek. Fakat daha önemli sorun şudur: Diyelim ki bir cemaate mensup bürokrat amirine uymadı veya iktidardaki siyasi otoritenin genel çerçevesi dışına çıktı. Bu durumda tabii ki siyasi otoritenin bu bürokrati –idare hukukuna göre- azletme hakkı vardır. Ama bir veya birkaç -veya onlarca- bürokrat emir dışına çıktı diye eğitimden yargıya, emniyetten bürokrasiye uzanan bir tasfiye hareketine girişmek, hatta firma ve kuruluşları da cezalandırma kapsamına almak 'ferdi suç kolektif ceza vermek' olur. Zannımca bu ceza Mecelle'nin 26. maddesine, yani 'Zarar-ı âmîni def'îcün zarar-ı hâss ihtiyar olunur' hükmüne değil, İsrâ suresi 15. ayetin hükmüne girer: 'Hiçbir suçlu bir başkasının suçunu üstlenmez.' Amir hükmüne göre suç da, ceza da bireyseldir.

ii. 5/1/2014 tarihli "Başbakan Açıklamaları ve İzlenimler" başlıklı yazının içeriği şöyledir:

"Dün Sayın Başbakan R. Tayyip Erdoğan, Beşiktaş'taki çalışma ofisinde 40 civarında gazeteci ve köşe yazarıyla dört saat süren bir toplantı yaptı. İçinden geçmekte olduğumuz süreçle ilgili açıklamalar yaptı, sorulara cevaplar verdi. Benim de katıldığım toplantıya ilişkin izlenimlerimi anlatmak istiyorum. Açıkça toplantıdan ferahlayarak ayrılmadım, içimi sıkıntı bastı.

Sayın Başbakan, kesin olarak 'devlet içine sızmış bir örgüt'ün varlığına inanmış durumda. 17 Aralık operasyonunda görev alan savcı ve HSYK'nın açıklamasını 'örgüt içi hiyerarşiye göre' atılmış adımlar görüyor. Ona göre Gezi olayları gibi 17 Aralık operasyonu da belli bir amaca yönelik. Başbakan'ın konsepti şu: Türkiye bölgesel güç, hatta küresel aktör olma yolunda dev adımlar atıyor; uluslararası siyasi, ekonomik vesayet düzeninden çıkıyor. Türkiye'nin gelişmesini istemeyenler ülkeye, hükümete karşı operasyon düzenliyorlar, bu operasyonun iç uzantısı, bir parçası da 'devlet içindeki paralel yapılanma'dır. Ciddi bir komplo ile karşı karşıya olduğuna o kadar inanmış ki son olayların tamamını birbirine bağlıyor: Dershaneler, yolsuzluk ve rüşvet operasyonu, savcı tarafından aranmak istenen TIR. Her şeyi kendince mantıklı bir tutarlılık içine yerleştirip komploğun önüne geçmenin ülkenin selametiyle ilgili olduğunu söylüyor. İlk adım olarak emniyet ve yargı içinde bir tasfiye hazırlığı içinde olduklarını beyan ediyor. Komploda yer alanlarla ilgili geniş kapsamlı bir hazırlık yapıyor, adım adım isimler deşifre edilecek. Belki de işe çalışma ofisine 'böcek yerleştirenler'in açıklanmasıyla başlanacak. Başbakan'a göre söz konusu sürecin başlangıç noktasında 'dershaneler' konusu var.

Kendilerine karşı bir direnç, hatta operasyon yapılacağını bekliyorlardı ancak böylesine geniş kapsamlı bir operasyonu tahmin etmediklerini söylüyor. Bu arada 'dershaneler' konusunda geri adım atmanın mümkün olmadığını, yasal düzenlemenin yapılacağını altını çiziyor: Bu konuda herhangi bir taviz söz konusu değil. Bu kadar da değil, şantaj amaçlı kasetlerden de 'paralel yapılanma'yı sorumlu tutuyor.

Beni en çok düşündüren konu 'Milli orduya karşı kumpas yapıldığı' sözü üzerine darbe teşebbüsleri suçlamasıyla yargılanan Ergenekon ve Balyoz sanıkları ve hükümlüleriyle ilgili bir düzenlemenin gündeme gelmiş olması. Sayın Başbakan, açık bir dille 'Kumpas lafı TSK'nın önünü açmıyabilir' diyor. Bu konuda Adalet Bakanlığı yasal bir düzenlemenin hazırlığı içinde. Anayasa değişikliği mümkün değil ama yasal düzenleme AK Parti hükümetinin imkanları dahilinde. 'Paralel yapılanmanın' ilk kendisi için kullanılan KCK tutuklularının da söz konusu düzenlemeden yararlanabilecekleri iması yapılıyor. Başbakan, belli ki kaygılı, 'yolsuzluk ve rüşvet' operasyonları onu fazlasıyla kızdırmış, tabii ki yolsuzluklara sahip çıkmıyor, ama her gün yeni operasyonlarla masum insanların evlerinin, şirketlerin basılabileceğini, buna da dur demenin zaruri olduğunu söylüyor. Sayın Başbakan, 17 Aralık operasyonundan sorumlu tuttuğu Hizmet Hareketi'ne 'cemaat' denilmesine karşı: 'Türkiye'de bir dizi cemaat var' diyor, 'Zaten onlar da kendilerine camia diyorlar.' Camia ile bağlantılı olduğu birimleri veya görevlileri tasfiye etme meyanında kendisine iki soru sordum:

1) Devlet içi örgütün tercümesi cemaattir. Bürokraside size karşı gelen, operasyon yapan memurlar varsa bunları hukuk içinde kalarak tasfiye etmeniz hakkınız. Biz de sizi destekliyoruz. Ama cemaat derken esnafından memuruna, öğretmenine kadar on binlerce insanı bu operasyondan nasıl uzak tutacaksınız? Kuru yanında yaş yanmayacak mı? Bu 28 Şubat olmaz mı?

2) Cemaat üyesi ile AK Parti seçmeni/seveni iç içe. Şu anda Türkiye'de büyük bir huzursuzluk söz konusu, aileler bölünüyor. Ve bu, büyük ölçüde giderek artan gerilimden kaynaklanıyor. Biraz soğutmak gerekmez mi? Siz bu konuda adım atmaz mısınız? Sayın

Başbakan 'devlet içindeki paralel yapılanma' içinde yer alanlar ile 'kendisine komplo kuranları' masum insanlardan ayırt ettiklerini, kimsenin haksız yere mağdur edilmeyeceğini söyledi, ama ortalığı soğutma konusunda ümit verici şeyler söylemedi. 'Mesele medyadaki salvaların ötesine geçti' diyor. Beni dehşete düşüren şey birtakım gazeteci ve köşe yazarlarının Sayın Başbakan'ı bir tür tahrik etmeleri, şahin bir dil kullanmaları, cemaati 'Gladio' olarak tanımlamaları, Başbakan'ın operasyonlar konusunda geç kaldığını söylemeleri, hatta Uludere'de 34 masum insanın öldürülmesinden söz konusu 'paralel yapılanmayı' sorumlu tutmaları. Bir kere daha anladım ki hepimizin teenniye, sükunete, suhulete ihtiyacımız var. Maalesef hava bu yönde esmiyor. Biz yine 'kardeşlik türküsünü' söylemeye devam edelim, aksi halde çok üzüleceğiz."

iii. 3/3/2014 tarihli "Ağlatmayalım" başlıklı yazının içeriği şöyledir:

"Açıkkçası ben de iki şeye inanmıyorum, inanmak da istemiyorum:

1) Hizmet hareketinin devlet içinde bu kadar etkin olduğuna ve AK Parti hükümetine karşı bir komplo yaptığına;

2) Yakından tanıdığımıza inandığım AK Partililerin –elbette hepsi değil- ama özellikle Sayın Başbakan Erdoğan'ın şahsı ve ailevi mülahazalarla sınırları aşan yolsuzluklara bulaşacağına.

Hizmet'in yayın organları yüksek tansiyon yayın yapsa bile, bu Hizmet'in komplo içinde olduğu anlamına gelmez. Kendilerine karşı tasfiyeyi amaçlayan bir tehdit algıladılar, özellikle dershanelerin kapatılmak istenmesi haklı olarak onları kızdırdı. Dershaneler konusunda Hizmet yerden göğe kadar haklı; bu konuda Sayın Başbakan yanıltıldı, maliyeti belli bir riski gereksiz yere göze aldı. Şahsî kanaatime göre Sayın Başbakan Suriye politikasında, Uludere olayında ve Gezi protestolarında da hem yanıltıldı hem yanlış yapmaya teşvik edildi. Taksim kalkışmasını Gezi'den ayırıyorum.

Beni Hizmet'in sistemli bir komplo içinde olmadığına ikna eden üç husus var: Biri, Hocaefendi'nin Âl-i İmran ve Nur sûrelerinde dayanakları olan 'mübahale ve mülaane'de bulunması. Kim ne derse desin Hocaefendi 'beddua' etmedi, dünyasını ve ahretini ortaya koydu. Mülaaneye rağmen hilaf-ı hakikat içindeyse denemek bir kelime yok. İkincisi, 17 Aralık operasyonundan sonra Sayın Cumhurbaşkanı'mız Abdullah Gül'ün inisiyatifıyla üç değerli zat Sayın Başbakan'ın bilgisi dahilinde Hocaefendi'ye gittiler. Güzel karşılandılar, 22 Aralık'ta bir mektup yazıldı, 24 Aralık'ta Sayın Gül'e ve Sayın Erdoğan'a sunuldu; ikisi de memnuniyetle karşıladılar. Ancak 25 Aralık'ta ikinci operasyon yapıldı. Burada da eğer Hocaefendi sözünde durmamışsa söz bitmiş, tuz kurumuş demektir. Elbette 25 Aralık'ın bir izahı vardır, olmalıdır. Üçüncüsü, Hizmet 'Kim size komplo kurmuşsa bulup çıkarın, hukuk içinde yargılayın, ama cümlemizi itham etmeyin, bize hakaret etmeyin' diyor.

12 yıllık AK Parti iktidarında yolsuzluk ve rüşvet olmadığı iddia edilemez. İki şeyi birbirinden ayırmalıyız: a) Rüşvet ve yolsuzluklar b) Başbakan'ın 'devletin kasasına dokunmayan uygulamalar' dediği meşhur deyimle 'havuz'. İlki apaçık cürüm yani suç ve günahtır. İkincisi belli bir değerlendirmeye göre yapılmış bir 'ruhsat'a dayanır. İlk günden benim şahsî görüşüm bu da caiz değildir.

'Paralel yapı' veya 'yolsuzluklar' bahanesiyle olsun, madem Hizmet'in üzerine 'gölge', hükümetin üzerine 'kir' düş(ürül)müştür. İkisi de temize çıkmalıdır. Ne var ki iş öyle bir noktaya geldi ki güven kalmadı; köprüler atıldı; yargı büyük bir yara aldı; kalplere kin ve husumet tohumları ekildi. Öyle saklı ruhlar ortaya çıktı ki 'zahiri derviş, zamiri muşt-a-şış adamlar' hücum naralarından başka bir şey demiyor. Ne dostluk kaldı ne vefa! Üçüncü

şahıslar, iyi saatte olsunlar; meczuplar; iç ve dış karanlık mihraklar; derin uykularından uyananlar bu ülkenin her grup ve cemaatten dindarlarını evire çevire dövüyor, dini itibarsızlaştırıyor, dindarı beş paralık ediyor; 'ahlakî üç-beş kuruş, cep harçlığı 1 trilyon' diye rezil ediyor; bizi birbirimizle savaştırıyorlar. Her taşın altında yatan bir 'paralel yapı' var diye rejim otokratlaştırıyor, ülke otoriterleştiriliyor. Kurumlara –mesela MİT'e- öyle yetkiler veriliyor ki, yarın öbür gün bu MİT veya içinden bir kanadı kendisini canavarlaştıranları tasfiye edebilecek hale geliyor. Bu MİT ki Demirel'e 11 Eylül 1980 akşamı 'Darbe tehlikesi yok, asayiş berkemal' demiş. MİT'in tepesi ile ana gövdesi ve karanlık mahzenleri aynı değildir; bütün dünyada istihbarat teşkilatları hükümetlere rağmen kirli işler yaparlar.

İki hafta önce Zaman Gazetesi'nde 30 Arap akademisyen ve siyasetçiyle katıldığımız toplantıda bir Arap katılımcı aynen bize şöyle seslendi: 'Biz Türkiye'de Hizmet-Hükümet arasındaki bu kavgayı istemiyoruz, büyük acı çekiyoruz. Lütfen bir an önce sonlandırın.' dedi ve ağlamaya başladı. Herkesin gözü üzerimizde. Ne olur Arapları, Müslümanları ve mazlumları ağlatmayalım."

iv. 10/3/2014 tarihli "Muhafazakar Zihnin Trajedisi" başlıklı yazının içeriği şöyledir:

Müslüman zihin temel kelâmî ve fikhî varsayımlarını sorgulamadığı bir iktidarı –halkın salt oy desteğini referans alarak- zihin ve gönül rahatlığıyla kullanmaya kalkıştığında, her iktidar felsefi bir arkaplandan yoksun olmadığından bir süre sonra iktidar, kullanıcısını dönüştürür, ruhunu onun bedenine transfer eder. Müslüman zihin, dini referans almayıp dindarlığı 'muhafazakâr form'a soktuğu anda, kendisine ait olmayan verili dünyaya, zihnini teslim etmiş demektir. Hayatın pratiklerinde dini hükümlere riayet edilmediğinde, o çok kendisine güvenilen 'dindarlık-diyane't başka felsefelerin vücut verdiği sosyo-ekonomik ve politik sistemlerin payandası olur, sonunda piyasa kapitalizminin severek kabul ettiği bir gösteriye, içi boşaltılmış meta dönüşür. Mesele şu ki Müslüman zihin öylesine dönüşüyor ki, 'hak ile batılı', 'doğru ile yanlış' ayırt edemeyecek hale geliyor. Bu artık Müslüman zihnin olaylar karşısında Müslümanca düşünemediğinin trajik göstergesi oluyor. Son günlerin aktüel konusu 'yolsuzluk, rüşvet ve usulsüz ilişkiler' olduğundan Müslüman zihnin trajik dönüşümünü bu örnekler üzerinden vermek açıklayıcı olur. Kamunun (beytülmal) malını meşru olmayan yollarla kullanmak suçtur. Bu, somut olarak ve mahkemece kanulandığında cezayı gerektirir. Bu suçta tolere eden herhangi bir din veya hukuk sistemi yoktur. Ancak suç teşkil eden fiili yargıdan kaçırmanın bazı yolları vardır. Mesela büyük bir yolsuzluk ve rüşvet olayı ortaya çıktığında buna maruz kalanlar şöyle bir savunma yapabilirler:

1) Bu bize karşı atılmış bir iftiradır, rakiplerimizin tertibidir; 2) Neden şimdi –tam seçimlere giderken- bu dosyaları ortaya çıkarıyorsunuz? Asıl niyetiniz yolsuzluğu ortaya çıkarmak değil, bizi zayıflatmaktır; 3) Herkes çalışıyor, içimizden birileri bu fiili işledi diye iktidarı risk altına mı atacanız? 4) 'Ulvi bir dava' için kendilerine iş verdiğimiz işadamlarından 'gönüllü başış' alıyoruz; 5) Seçmen bize inanıyor, 'kasetler gerçek ise de seçmen bize oy verecek!' 6) Deliller, bilgi ve belgeler 'yasa dışı' yollardan elde edilmiştir. Bu, özel hayata müdahaledir.

Tek tek cevaplarını vermek icap ederse Müslüman zihnin şöyle düşünmesi gerektiğini söyleyebiliriz:

Bir: Suçlamalar iftira ve rakiplerin tertibi olabilir, bunu açıklığa kavuşturmanın yolu, yargının bu konuda karar vermesidir. Mahkemeden kaçırılan her iddia ve suçlama özünde iftira da olsa kıyamete kadar şüphelinin üstünde silinmez bir leke olarak kalacaktır.

İki: Birileri sahiden tam seçim zamanında sizi yıpratmak üzere suç iddiasını taşıyan dosyaları gündeme sokmuş olabilir; bundan da temize çıkmanın yegane yolu yargı yoluyla aklanmaktır;

Üç: Herkesin çaldığını öne sürmek sizlerin de artık çalanlar kervanına katıldığımızı itiraf etmektir ki bu, meşruiyetin tamamen bittiğinin ilanıdır. Tabii ki -haşa- 'AK Partililer hırsızdır, AK Parti hırsızlar partisidir' denemez; bu kimsenin haddi ve hakkı değildir; ama kim çalıyorsa onun ayıklanması, yargıya çıkarılması AK Partililerin görevidir. Dinin en büyük şiarlarından biri şudur: 'Suçlular hangi kabileden (grup, parti) olursa olsun korunmaz!'

Dört: 'Ulvi bir dava için işadamlarından bağış almak' tepeden turnağa yanlış bir yoldur. (Bkz.13 Şubat 2014 tarihli 'Havuzun suyu' adlı yazım);

Beş: Seçmenin yolsuzluklara aldırmayıp bunca töhmet altındaki bir partiye destek vermesinin birtakım sosyo-politik açıklamaları var ama bence mütedeyyin seçmen de aldırmyorsa burada ciddi bir ahlaki sorun var demektir, asıl fecaat budur. Dahası sandık, ahlakın ve ilahi hükümlerin referansı, vaz'edicisi, değiştiricisi değildir.

Altı: Soru şudur: Yolsuzluk mu suçtur, onu ortaya çıkarmak mı? Hele 'bu günah işleme özgürlüğünün ihlalidir' savunması, Müslüman zihnin en trajik düşüşünün açığa vurumudur."

v. 13/3/2014 tarihli "Kalıcı Hasar" başlıklı yazının içeriği şöyledir:

"Her yaşadığımız olayın bizde bıraktığı izler olur. İzler bizim olayda tutum alışımıza göre olumlu veya olumsuz olabilir. Bu topraklar çok kavga gördü; iktidar mücadeleleri, savaşlar, çatışmalar hiç eksik olmadı. Bu gerilim de biter elbet. Sünger içine çektiği suyu boşaltır. Biz süngerde ne kadar tortu kaldı, ona bakmalıyız. Zararlı tortuları temizleyemeyecek olursak sünger taşlaşır. Hizmet-hükmet gerginliğinden bir iç zaafımızı farketтик; ahlaki olarak ciddi bir erozyona uğramışız, haberimiz yok. Ortada bir 'yolsuzluk ve rüşvet' olduğu apaçık; kasalar, milyon dolarlar, avrolar, pahalı saatler, istifa ettirilen bakanlar, internete düşen ses kayıtları vs. Birileri bunların tamamı yalan, sahte delil ve temelsiz suçlama olduğu inancında. Birileri de 'Tamam da, neden şimdi?' diye soruyor. Bir de 'Herkes çalıyor, hiç değilse bu adamlar iş yapıyor' sınıfında yer alanlar var.

Son iki grupta yer alanlar yolsuzluk ve rüşvetin varlığını kabul ediyorlar. Esasında küçük bir grup hariç ezici çoğunluk yolsuzluk ve rüşvetin farkında. İtirazları 'Neden şimdi' ve 'Herkes çalıyor, çalmayan mı var?' noktasında toplanıyor. Söz konusu itirazları yapanların ağırlıklı olarak 'dindar-muhafazakar çevrelerden' oluşması asıl bünyedeki derin çürümeye işaret ediyor. Sorun gerçekten derinlerde. Bir müslüman düşünün, 'Tamam yolsuzluk var, neden şimdi ortaya çıkarılıyor, yani tam seçim arefesinde, demek ki burada bir kasıt var' diyor. Vahim olan şu: İtiraz edenler yolsuzlukluk yapanların fiillerini sorgulamıyor. Ortada ne olursa olsun Müslüman'ın göstermesi gereken tavır şu olmalı: Hemen ve şimdi yolsuzluk iddiaları soruşturulmalıdır. Çünkü yolsuzluk ve rüşvet dine, ahlaka, hukuka ve kamuya karşı işlenmiş ağır suçtur. 'Herkes çalıyor, çalmayan mı var?' itirazı ise fecaatin kendisi. Bu zımmen 'bizden olanlar da' çalabilir demektir. Yeterki iş olsun! Soruşturulmasına izin verilmeyen yolsuzluk iddialarına rağmen seçmen oy vermeye devam ediyorsa, bu yolsuzluğun meşru olduğunu gösterir mi? Toplumun yüzde 99'u yolsuzluk yapana oy verse de, bu yolsuzluğu meşru kılmaz, sandık ve demokratik prosedür yolsuzlukla suçlananı temize çıkartmaz. Yolsuzluk yapana verilen demokratik destek, ona gösterilen hüsn-ü kabul toplumun derin bir ahlaki zaaf içinde olduğunu gösterir sadece. Bu türden bir zaafa güvenerek Burhan Kuzu 'Kasetler doğru olsa bile inanan yok' demesi ve temize

çıkmanın adresi olarak sandığı göstermesi nasıl bir çürümüşlük içinde olduğumuzu göstermeye yetiyor. 'Politik bir komplonun' varlığı suç fiilini mazur gösterir mi, suçlunun yanında durmamızın meşru gerekçesi olabilir mi? Bu nasıl müslüman vicdanı? Şimdi 'Doğru ve güvenilir (essadiku'l emin)' olması gereken 'dindarin' kirlendiği söyleniyor. Dindar kire battığında sadece kendisi değil, din de zarar görür. Dindar yolsuzlukları bu tarz gerekçelerle tolere edebiliyorsa, toplumun başına gelebilecek en büyük felaket bu olur. Anlaşıyor ki dipte kalıcı hasar var. Suç ve günahı tolere eden toplum hakkında Allah hükmünü değiştirir (13/Ra'd, 11). Asıl bundan korkmalı.

vi. 29/3/2014 tarihli "Tu'me'nin Suçu!" başlıklı yazının içeriği şöyledir:

"Bizden veya bizden görünen biri cürüm işlediğinde veya cürüm işlediği iddia edildiğinde nasıl bir tutum takınmalı? Bize bu konuda Nisa suresinin 105. ayeti ışık tutmaktadır: 'Şüphesiz, Allah'ın sana gösterdiği gibi insanlar arasında hükmetmen için biz sana Kitabı hak olarak indirdik. (Sakin) Hainlerin savunucusu olma!'

Çoğunluğun kabul ettiği görüşe göre bu ayet, Rifa'a adında yeni Müslüman olmuş birinin evinden içinde bir zırh ve kılıç olan bir un çuvalını çalan Tu'me ibn Ubeyrik hakkında inmiştir. Tu'me, yakalanma korkusuyla çuvalı götürüp tanıdığı bir Yahudi'nin evine emanet olarak bırakmış ancak iz sürenler Tu'me'nin çaldığını tespit edince, suçu Yahudi'nin üstüne atmak istemiştir. Tabii ki Yahudi, çuvalı Tu'me'nin kendisine emanet olarak bıraktığını söyleyince dava Hz. Peygamber'e intikal etti. Tu'me'nin akrabaları Hz. Peygamber'e gelerek adamlarını temize çıkarıp Yahudinin cezalandırılmasını istediler. Hz. Peygamber, Tu'me'nin lehinde karar verecekken –muhtemelen kalbi ona kaymış olabilir-, olayın iç yüzünü aydınlatan bu ayet indi, böylece suçlunun Tu'me olduğu anlaşıldı fakat bu şahıs cezadan kurtulmak için Mekke'ye kaçıp dinden döndü, sonra Hayber'e geçip yine hırsızlık yaptığı sırada bir duvarın altında kalarak öldü.

Olayın birkaç boyutu var: İlki, işlediği bir suçu başkasına atanlar hakikatte büyük bir günah işlemektedirler ve 'Onlar kendilerinden başka kimseyi sapıramazlar' (4/Nisa, 113). Suçlular bu dünyada hakimden ve hukuktan kaçsa veya suçlu oldukları halde beraat etseler bile, ahirette herşey ortaya çıkacaktır. Bu da suçluların, biri işledikleri suçun kendisi, diğeri masumlara attıkları iftira suçu dolayısıyla iki kat cezaya çarptırılmalarına sebep olacaktır. '(Sakin) Hainlerin savunucusu olma.' Ayet cürüm işleyen, hırsızlık ve yolsuzluğa karışanları 'hain' olarak tanımlayıp Hz. Peygamber'e ve dolayısıyla kıyamete kadar gelecek bütün mü'minlere 'hainlerin yanında durmayın, onları savunmayın' uyarısında bulunuyor. 'Hasm' aslında uç, köşe, açının bir tarafı veya uçlardan biri demek olup davalışan kişi(ler) anlamına gelir. Birbiriyle davalışanlar iki uctadırlar, birbirlerine hasımdırlar. Ayet, Hz. Peygamber (s.a.)'e ve elbette bütün Müslümanlara hainlerin savunucusu olmamalarını emretmektedir. Yani biri davasında haksız ise, suç işleyip bir başkasına atmışsa veya suçunu gizliyorsa, bile bile savunulmaz veya tersinden masum biri suçlanmaz. Bu dünyada kurtulsa bile ahirette kurtulması mümkün değildir (4/109). Bu, günümüzde avukatlık, savcılık ve hakimlik mesleklerini yakından ilgilendiren önemli bir uyarıdır. Maalesef bazen avukatlar kimin davasını almışlarsa, müvekillerinin suçlu olup olmadıklarına bakmaksızın vargüçleriyle onları teberri ettirmeye çalışırlar. Bunun için hukuki boşluklardan, mevzuat ve yasal nüanslardan azami derecede istifade eder, sonuç itibariyle hukuku suistimal etmektedirler. Savcılar da, birini suçlu gösterip ona ceza verdirmek için benzer yolları ve taktikleri takip etmektedirler. Oysa bir hırsız veya bir katili bile bile savunmak veya masum bir insanı suçlamak adaletin sarsılmasına, toplumsal düzenin altüst olmasına sebebiyet verir. Suçu her kim olursa olsun, ferdî suçuyla ele alınması, ailesi, yakınları, partisi, kabilesi veya tabiiyetinin verilecek kararlarda herhangi bir etkiye sahip olmaması gerekir. Tu'me'nin kabilesi, adamlarının temize çıkarılmasını istemişlerdir; bu davaların dışarıdan etki altına alınması; iltimas, rüşvet, nüfuz vb. gayrı ahlaki faktörlerin hakim in ve

mahkemenin kararlarını etkilemesi anlamına gelir ki, adaleti zedeleyen hukuk suistimallerinden biri de budur. Şüphede altında birini yargıdan kaçırmak da öyledir.

Haksız olan Müslüman da olsa, yanında yer almak doğru değildir. Çünkü böyle bir kişi hakkı ketmetmiş, 'hain' pozisyonuna düşmüştür. Bir zanlıya veya şüpheliye yapılacak yardım onun yargılanmasını sağlamaktır. Suçluyu 'grubumuza gölge düşürür' diye hukuktan kaçırmak gruba en büyük zararı verir. Müslüman ahlak ve adaletin yanında yer alır; çünkü Tevhid inancının esası ahlak ve adalettir."

- Savcılık; kamuoyunca 17-25 Aralık soruşturmaları olarak bilinen dönemde Zaman gazetesinde yazan köşe ve haber yazarlarının davaya müdahil olarak algı mühendisliğine katkıda bulunduğunu, başvurunun da aynı kapsamda bu yazıları yazdığını ileri sürmüştür.

- Başvurucu; bu yazıların yazıldığı zamanda suç sayılmadığını, yazıların üzerinden üç yıl geçtikten sonra soruşturmaya konu edilmesinin hukukta bir karşılığının olmadığını ileri sürmüştür. "Ağlatmayalım" başlıklı yazının ana fikrinin iddia edildiğinin aksine Adalet ve Kalkınma Partisini (AK Parti) ve Başbakan'ı iftiralara, haksız ve ispatsız suçlamalara karşı korumak, temize çıkarmak olduğunu; "Muhafazakar Zihnin Trajedisi" başlıklı yazısında genel olarak dindarların kendi taraflarından biri suçlandığında hak ve hakikati araştırıp doğru hüküm verme yolunu tutmak yerine kabile-grup asabiyetiyle hareket ettiklerini, bu durumun temel vasfı ahlak, hakkaniyet ve adalet olması gereken Müslüman için vahim olduğunu söylediğini, "AKP hırsızlar partisidir" denemeyeceğini, bunun kimsenin haddi ve hakkı olmadığını ifade ettiğini ileri sürmüştür. Başvurucu "Tu'me'nin Suçu" başlıklı yazıda Nisa Suresi'nin 105. ayetini tefsir ettiğini, bu yazıda Hz. Peygamber'in bir un çuvalını çalıp suçu bir Yahudi'nin üzerine atan Tume adlı bir sahabeye karşı takındığı adilane tavrı ele aldığını ifade etmiştir. "Başbakanın Açıklamaları/İzlenimler" başlıklı yazının neden suçlamaya konu edildiğini anlamadığını, yazının konusunun Başbakan'ın 4/1/2014 tarihinde Dolmabahçe Başbakanlık binasında yaptığı toplantı olduğunu, Başbakan'ın verdiği bilgileri tasvirî bir üslupla kaleme aldığını, söz konusu yazının basit bir gazetecilik metni olduğunu belirtmiştir. Başvurucu "Kalıcı Hasar" başlıklı yazısında genel olarak çokça konuşulan yolsuzlukların toplumsal hayatta hasar doğurduğunu, bunun din ve dindarın itibar ve güvenilirliğine halel getirdiğini, yapılması gerekenin taraf tutmadan bu konu üzerinde çok yönlü durulması olduğunu ifade ettiğini, bu yazıda herhangi bir isim ve parti adı zikredilmediğini söylemiştir. Başvurucu "Kolektif Ceza" başlıklı yazısında cemaatlara yakın kimselerin bürokraside görev almaları konusunu işlediğini, bu yazıda memurların direktiflerini hocalarından değil amirlerinden alması gerektiğini, ceza şahsi olduğundan biri veya birkaçının işlediği suçtan bütün grubun cezalandırılmasının yanlış olduğunu, bunun kolektif ceza oluşturacağını belirttiğini ifade etmiştir.

vii. 18/1/2014 tarihli "Bu Mu Vefa ?" başlıklı yazının içeriği şöyledir:

"İHH ve AK Parti başlıklı 14 Haziran 2010 tarihli yazımda Mavi Marmara dolayısıyla AK Parti'ye kızanların hükümeti İHH üzerinden 'terörle ilişkilendirmek' istediklerini yazıp uyardım. Söz konusu uyarıyı 'İkinci Mavi Marmara seferiyle' ilgili İHH'nın beni de davet ettiği iştişare toplantısında B.Y. Bey'e de yaptım.

Son günlerde içine girdiğimiz üzücü gerilim ortamında bazı okuyucular gibi Star yazarı A.T. bey de soruyor: 'Bugün de aynı yazının altına imza atar mısın?' Kestirmeden cevap vereyim: Noktası virgülüne kadar 'evet!'

Benim uyarım şuydu: a) Türkiye'nin Suriye politikası birkaç bakımdan başına iş açacak mecrada yürütülüyor. Bugün çöktüğünü anladığımız Suriye politikasının riskli bir boyutu Arap prenslerinin finanse ettiği silahlı örgütlerle 'ilişki içinde olma görüntüsü' vermektir. Suriye hükümeti Türkiye'yi iç savaş çıkartan örgütlere yardım yapmak suçlamasıyla Türkiye'yi şikayet ediyor, bu şikayeti sakın hafife almayın. c) Suriye'nin mazlum halkına her türlü insani yardımı yapmak görevimiz. Ben devleti bilemem. Ama insani yardım yapan kuruluşlarımız sakın ha 'insani yardım dışı'na çıkmasın.

Çıktılarını zannetmiyorum. Mavi Marmara'dan dolayı İHH İsrail'in hedefinde olduğundan bu konuda çok dikkatli olmalı. Bugün tabii ki 'birileri' İHH'ya ve hükümete zarar vermek istiyor olabilir. Ancak şu soru önemli: İHH üzerinden kimler hükümetin üstüne girmek istiyor? Sayın A.T. de 'Hizmet'i ima ediyor.

Eğer ben bu kimselerin Hizmet elemanları veya Hizmet'le irtibatlı kimseler olduklarına yakinen kanaat getirecek olsam, burada bir saat durmam. Bu büyük bir töhmettir ve maddi deliller, somut bilgi ve belgeler desteğinde kanıtlanması gerekir. Telmih, aidiyet, soyut mensubiyet, ihtimal, şüphe, sempati duygumu, 'fasık'ın haberi', hasımların yakıştırması, suçlamalar, niyet okumalar, isnatlar üzerinden hiç kimse suçlu sandalyesine oturtulamaz. Bununla bağlantılı meşru hükümete karşı 'devlet içinde otonom yapı' veya 'paralel devlet' varsa, kabul edilemez. AK Parti hükümetinin bu türden yapılanmaları araştırma ve ortaya çıkarma hakkı vardır, bu hak olduğu kadar görevdir de. Ancak bunu hukuk içinde ve somut delillerle yapması gerekir. Aynı şekilde kim ne türden yolsuzluk, usulsüzlük yapmışsa, rüşvet almışsa –şu veya bu zamanlama- demeden üstüne gidilmelidir. Kısaca 'ne paralel devlet ne yolsuzlukların üstünün örtülmesi.' İkisini de tasvip etmiyorum. Suçlananlar ise 'adil, bağımsız ve tarafsız yargı' haklarında son hükmünü verinceye kadar masumdur, kimse onlara 'hırsız diyemez.' Dahası aklanan kara paradan ve ihale alımını, hak edişleri kolaylaştıran bağış paralarıyla camii veya imam hatip yapmak; vakıflara, derneklere, gruplara kaynak aktarmak benim fıkıh anlayışına göre meşru değildir. Hükümete haksız yere en ufak bir zararın verilmesine gönlüm razı olmaz ama hak, adalet, ahlaki dürüstlüğü zarar gördüğü her somut durumda hükümeti savunmam. Bizim ahlaka, sağduyuya ve otokritiğe ihtiyacımız var. Allah hepimizi islah etsin!

- Savcılık; bu yazıdaki "...Suriye hükümeti, Türkiye'yi iç savaş çıkartan örgütlere yardım suçlamasıyla şikayet ediyor. Bu şikayeti sakın hafife almayın..." şeklindeki sözlerden başvuruçunun bir tartışma açtığını, aynı tarihli Zaman gazetesinin "MİT'ten skandal talimat, tüm dini grupları izleyin" manşeti ile çıktığını, böylece Zaman gazetesinin bir sonraki gün MİT tirlarına yapılacak operasyon öncesinde MİT'i hedef gösterdiğini ileri sürmüştür.

- Başvuruçucu; yayın kurulu ile anlaşmalı olarak 18 Ocak günü yazı yazdığının ve MİT Tirlarları'nın durdurulacağını bildiğinin iddia edildiğini ancak bunu gösteren herhangi bir kanıt olmadığını, bu yazıda MİT tirlarından bahsedilmediğini, Suriye'de iç savaş çıkartan örgütlere yardım eden Arap prensleriyle aynı resimde görüntü vermekten kaçınması için Hükümeti uyardığını ileri sürmüştür.

viii. 6/2/2016 tarihli "Kıyam mı Temkin mi" başlıklı yazının içeriği şöyledir:

Hz. Ali'nin taraftarlarını ikiye ayıran sebep, ortak siyasi rakip karşısında alınacak tutumda ortaya çıkan görüş ayrılığıdır. Görüş ayrılığı gayet tabii kalam-akaid diliyle ifade edilecek, fakat farklı iki karşı tutum olarak şekillenecektir. Bildik usullerle iktidarı ele geçiren Muaviye Şam'da okuduğu hutbede şöyle diyordu: 'Biz melikliği kılıçlarımız sayesinde aldık.' Eğer saltanat (meliklik) kılıçla alındıysa, İncil'de yer aldığı gibi 'Kılıç

kullanan kılıçla karşılık görür.' Beni Ümeyye'nin güçle elde edilen ve güçle ayakta tutulan saltanatına karşı mukabil güç kullanılacak. Yönetimin 'kılıç hakkına' indirgenmesi, zamanla siyaseti katl'edönüşterecektir .

Peki, kılıç her zaman gayrimeşru bir siyaset aracı mıdır? Zorbalar kılıç kullanır da, mazlumların kılıç kullanma hakları yok mu?

Saltanata karşı kılıç kullanma konusunda ilk Şii nesil ile Abbasilerin orta zamanlarına kadar süren Hariciler arasında görüş ayrılığı yok. Her iki fırka da kılıç hakkını savunmuş ve kullanmışlardır.

Bundan Hz. Hasan'ı istisna edebiliriz. Ehl-i Beyt'in bu seçkin zatı Maviye'nin anlaşmasına sadık kaldı, çünkü hakikat-i halde kılıç siyasette ve idarede 'asli' değil 'arızî unsur'dur. Ancak Muaviye, tahkimde danışmanı Amr bin As'ın önerdiği hile ve desise ile melik oldu, Hz. Hasan'la yaptığı anlaşmaya da sadık kalmayarak erzeliürüzela olan oğlu Yezid'i yerine geçirdi. Yani anlaşma olmasaydı belki Hz. Hasan da kıyam edecekti, nitekim anlaşmaya aykırı olarak Yezid başa geçince, Hz. Hüseyin kıyam etti.

Hz. Hüseyin'in Kerbela'da ailesi ve taraftarlarıyla şehid edilmesine kadarki süreyi 'erken dönem Şia' vasıflandırmak mümkün. Bu dönemin bariz özelliği Hz. Ali ve Ehl-i Beyt taraftarlığıdır, doktriner mahiyeti yoktur. Kerbela'dan sonraki kıyam fikri Zeydilik'te devam edecektir. Zeyd bin Ali Irak'ta, oğlu Yahya bin Zeyd Horasan'da, İbrahim bin Abdullah Basra'da, Muhammed en Nefsü'zzekiyye Medine'de kıyam etmiş ve hepsi öldürülmüştür. Zeydilerin isyanı sonraları Ehl-i Sümmet'in kurucuları arasında yer alacak büyük müçtehitlerce destek görmüş, silahlı ayaklanmaya mali ve fihki destek veren Ebu Hanife, Zeyd bin Ali'nin kıyamını için 'Hz. Peygamber'in komuta ettiği Bedir savaşı gibidir' demiştir.

Ama İmam Muhammed Bakır ve İmam Ca'fer es Sadık kıyamın bir fayda vermeyeceğini söyleyip kendilerini iktidarın zulmüne karşı korumaya, Müslümanların iç dünyalarını zenginleştirmeye ve mümkün olduğunca İslami hayatı sivil alanlarda yaşanır kılmaya adayacaklardır. Bana kalırsa İki büyük Şii imamı kıyama destek vermekten alıkoyan şey, siyasi iktidarlara meşru, zalim ve hak gasıbı yöneticilere kıyama gayrimeşru görmeleri değil, nitecinin alınamayacağını ve kıyamın bedelinin hayli ağır olacağını görmeleridir. Sünni müçtehitler de bu fikri savunmuşlardır. Kufelilerin Hz. Ali ve Hz. Hüseyin'e yaptıkları ile diğer merkezi beldelerin suskunluğu öğretici olmuştur. Yahya bin Zeyd'in ayaklandığı haberi geldiğinde İmam Cafer es Sadık 'O da babası gibi öldürülecek' demiştir. Bu, bizi Miladi 869'da gayyubete karışan 12. İmam'dan önceki Ehl-i Beyt imamlarının siyasi rejimler karşısındaki tutumlarının Sünni imamlarla temelde benzerlik arzettiğini göstermektedir. Buna göre çok kan dökülecekse kıyam etmemeli, 'temkin yolu' takip edilmelidir. Esasında bunun ilk işaretini Hz. Hüseyin'in oğlu Ali'nin verdiğini söylemek abartılı olmaz. Babasının Kerbela'da şehadetinden sonra Ali bin Hüseyin Medine'ye yerleşti, kendini tamamiyle ilme ve ibadete verdi, ilim ve ibadette öylesine dereceler kat etti ki ona Zeyne'l Abidin (Allah'a ibadet edenlerin zineti, süsü) ünvanı verildi. Hayatında sadece bir kere, o da Tevvinin hareketinin lideri Muhtar es Sakafi, Hz. Hüseyin'i şehid eden Ubeydullah bin Ziyad'ın kellesini kendisine gönderince ona şöylece bakıp tebessüm ettiği rivayet edilir. Kısaca Ehl-i Beyt zincirinin Zeydiye kolu kılıçla kıyama devam edip Haricilerle paralellik arzederken -ki Zeyd bin Ali (698-740) Hz. Hüseyin'in torunu, yani Ali bin Hüseyin'in oğlu ve Muhammed Bakır'ın kardeşidir-, Kerbela'dan sonra Ehl-i Beyt'in İmamiye kolu Sünni müçtehitler gibi dinin irfan, ilim ve fıkıh mirasını canlı tutup devam ettirme yolunu seçmiştir.

Kıssadan hisse: Eğer İran Ehl-i Beyt imamlarının ve Türkiye Sünni büyük müçtehitlerin temkin yolunu seçip Suriye'de toplumsal değişim üzerinden siyasi rejimin dönüşümünü destekleselerdi milyonlarca Müslüman bu acıyı yaşamayacaktı.

- Savcılık; Fetullah Gülen'in 4/2/2016 tarihinde "*Cennet Kılıçların Gölgesi Altındadır*" konulu konuşmasındaki "...yani bela ve musibet üzerinize geldiği zaman böyle durağana girmeyin... Saldırıları, tecavüzler karşısında iftiralar, tevizirler, tehcirler, tehditler karşısında dişini sıkıp sabretme fakat aktif sabır mutlaka bir yol yöntem oluşturmali, alternatif yollar yöntemler oluşturmali, inandığımız yolda yolunuza devam etmelisiniz. Durduğunuz zaman bir yönüyle telafi edemeyeceğiniz şeylerle karşı karşıya kalırsınız. İhtimal öyle yanlış bir sabır telakkisinde kaybetme ihtimali de vardır...Ve Cennet kılıçların gölgesi altındadır. Yerinde onun hakkını böyle bir şeyle karşı karşıya kaldığımız zaman verdiğiniz zaman siz gazi olursanız cennete gidersiniz, şehit olursanız cennete gidersiniz..." şeklindeki ifadelerinin darbe çağrısı olduğunu, başvuruçunun da aynı üslubu kullandığını, bu minvalde "*Öncelikle istenmediği halde savaş vuku bulursa, mesela Çanakkale'de olduğu gibi, sabredip kılıcın hakkını vermek lazımdır. Öyle bir şeyle karşı karşıya kaldığı zaman, hakkını veren mü'min hayatta kalırsa gazi olur, Cennet'e liyakat kazanır; şehit olursa da inşaallah doğrudan Cennet'e gider. Diğer taraftan bu sayede düşman vesayet altına alınırsa ve onlar da karşılaştıkları mü'minlerden şöyle böyle alacaklarını alırlarsa, Cennet kapıları onlar için de aralanmış olur...*" şeklindeki ifadeleriyle ve "*Mazlumun kılıç kullanma hakkı yok mudur?*" şeklindeki sözleriyle örgüt tabanına ve topluma askerî darbeyi telkin ettiğini ileri sürmüştür.

- Başvuruçucu; savcının alıntı yaptığı "*Öncelikle istenmediği halde savaş vuku bulursa, mesela Çanakkale'de olduğu gibi, sabredip kılıcın hakkını vermek lazımdır. Öyle bir şeyle karşı karşıya kaldığı zaman, hakkını veren mü'min hayatta kalırsa gazi olur, Cennet'e liyakat kazanır; şehit olursa da inşaallah doğrudan Cennet'e gider. Diğer taraftan, bu sayede düşman vesayet altına alınırsa ve onlar da karşılaştıkları mü'minlerden şöyle böyle alacaklarını alırlarsa, Cennet kapıları onlar için de aralanmış olur...*" şeklindeki sözlerin kendisine ait olmadığını, Savcılığın bu sözleri nereden iktibas ettiğini belirtmediğini, aleyhine sahte delil üretildiğini, Fetullah Gülen'in iddianamede geçen "*Cennet Kılıçların Gölgesindedir*" konuşmasından haberinin olmadığını, bilgisayar ve telefonunun kolluk makamlarında olduğunu şayet böyle bir durum varsa bunun tespit edilebileceğini, Fetullah Gülen'den talimat alarak yazı yazdığını gösteren hiçbir delilin bulunmadığını ileri sürmüştür. Söz konusu yazısında tarihte eksik olmayan ve bugün sürmekte olan mezhep savaşlarının sosyolojik, siyasi, kelami ve fıkhi kaynaklarına indiğini, kılıç kullanmanın zarar ve fitneden başka sonuç getirmediğini; eğer Türkiye ve İran kılıç yerine müzakere, barış yani Sünni mezheplerin *temkin* yolunu seçselerdi Suriye'nin bu hâle gelmeyeceğini ifade ettiğini, dolayısıyla bu yazısıyla kılıç kullanmaya karşı olduğunu ortaya koyduğunu belirtmiştir.

30. 5/4/2018 tarihinde Savcılık, esas hakkındaki mütalaasını sunmuştur. Savcılık mütalaasında başvuruçuyla ilgili olarak;

- Örgütün üst düzey yöneticilerinin de üyesi olduğu Gazeteci ve Yazarlar Vakfı Mütevelli Heyetinde görev yaptığı, 20/11/2014 tarihinde 2 numaralı Yönetim Kurulu kararıyla terör örgütü elebaşı Fetullah Gülen'in Vakfın onursal başkanlığına seçildiği, söz konusu kararda adı geçen sanığın E.D., Ş.A.T., H.K. gibi örgütün üst düzey yöneticileriyle birlikte imzasının bulunduğu,

- Sanığın söz konusu örgütün üst yöneticileriyle sürekli irtibatla bulunduğu, bu hususun 14/3/2017 tarihli kolluk tutanağıyla da tespit edildiği,

- Sanığın yurt dışı giriş-çıkış kayıtlarına göre örgüt yöneticilerinden M.Y. ile 28/9/2008 tarihinde, S.Y. ile 19/12/2008 tarihinde, Ş.A.T., M.F.M., E.T.A., H.T. ve C.U. ile 17/2/2009 tarihinde, M.K.E., S.Y. ve A.Ö. ile 18/5/2010 tarihinde, Mehmet F.M. ile 25/04/2015 tarihinde, İ.A. ile 24/5/2016 tarihinde yurda giriş-çıkış yaptıkları, yukarıda belirtildiği üzere sanığın birlikte yurt dışına gidip geldiği diğer kişilerin örgütün üst düzey yöneticisi oldukları,

- 21/1/2015 tarihinde terör örgütünün güdümündeki medya organlarından biri olan Mehtap TV isimli televizyon kanalında yayımlanan bir programda da programa Amerika Birleşik Devletleri'nden katıldığı anlaşılan sanıklardan A.T.A.ya hitaben *"Son sözü hocam sana bırakıyoruz, anavatanasın"* şeklinde sözler söylediği, bu şekilde konuşmasının nedeninin ise terör örgütünün elebaşı olan Fetullah Gülen'in bu ülkede yaşıyor olmasından kaynaklandığı, sanığın söz konusu beyanlarıyla örgüt liderine sadakat ve bağlılığını bu şekilde ifade ettiği,

- Terör örgütünün finans kaynaklarından biri olan Bank Asya isimli bankada aktif hesabının bulunduğu, 15/5/2017 tarihli kolluk araştırma ve tespit tutanağına göre hesabından 2014 yılı Ağustos ayından başlayarak 2015 yılı Aralık ayına kadar önemli miktarlarda para artışının gözlemlendiği, o güne kadar kendisine yapılan ödemeleri nakit olarak çektiği hâlde belirtilen tarihten sonra yapılan ödemeleri nakit olarak çekmediği ve hesabında tuttuğu, sanığın bu şekilde örgüt elebaşının Bank Asyaya para yatırma çağrısına uyarak örgütsel hiyerarşi içinde hareket ettiği,

- Dizüstü bilgisayarında yapılan dijital incelemelerde örgüt elebaşı Fetullah Gülen'in pek çok kitabının ve sohbetinin içinde bulunduğu dijital kayıtlara rastlandığı, aynı incelemede 6/2/2008 tarihli *"tesettür"* isimli video dosyasında örgüt elebaşı Fetullah Gülen'in pek çok vaaz, konuşma ve sohbetinin yayımlandığı kayıtların olduğu, benzer şekilde adı geçenin yazılarının bulunduğu diğer kayıtların da tespit edildiği, bu kayıtların içinde çeşitli gazetelerde yayımlanmış Fetullah Gülen ile yapılan elli yedi adet röportajın da olduğu,

- Apple marka İpad üzerinde yapılan incelemede yine örgüt elebaşının kitaplarından oluşan seri ile adı geçenin çeşitli medya organlarında yayımlanan sohbetlerinin bulunduğu tespit edildiği,

- Aksiyon dergisinde yayımlanan 4/2/2008 tarihli röportajında FETÖ mensuplarıyla 1971 yılında İstanbul'da tanıştığını, Yüksek İslam Enstitüsü sınavlarına hazırlanabilmek için Fetullah Gülen'in arkadaşlarının yanında altı ay süre ile kaldığını beyan ettiği, aynı röportajda Fetullahçı eğitim kurumlarının Türkiye'nin küreselleşmeye verdiği tek cevap olduğunu, Fetullah Gülen'in dünya barışına katkı yapanlar listesinde bulunduğunu, bu örgütün devleti ele geçirme iddiasının gerçeği yansıtmadığını söylediği,

- 22/10/2009 tarihinde Kahire şehrinde yapmış olduğu bir konuşmada *"Hoca Efendinin genel yaklaşımından ve genel profilinden kendisinin sevad-ı azam ile beraber yol aldığını söyleyebilirim. Bu onu ve hareketini marjinal bir dini hareket olmaktan çıkarıp meşruiyetinin geniş bir çerçeveye oturmasını sağlayan önemli bir amildir."* şeklinde sözler söylediği,

- 27/12/2014 tarihinde Zaman gazetesinde yayımlanan yazısında yolsuzluğun nedenlerini tartıştıktan sonra yazısını "Bizim gibi gırtlığına kadar yolsuzluğa batmış toplumlarda dindarlar nasıl kolaylıkla yolsuzluğa bulaşır?" şeklinde bir soruyla bitirdiği,

- 20/12/2014 tarihinde Zaman gazetesinde yayımlanan yazısında 17/25 Aralık kumpasının arkasında cemaatin olduğunu inanmadığını söyledikten sonra KCK ve Ergenekoncuların cemaate karşı ittifak kurduklarını ve AKP'yi rehin aldıklarını iddia ettiği,

("Olup biteni nasıl anlamalı" başlıklı bu yazı şöyledir:

'17/25 Aralık rüşvet ve yolsuzluk' operasyonlarından sonra Sayın Cumhurbaşkanının başını çektiği kanat, Hizmet hareketine yönelik olarak iki ana suçlama yönelmektedir: a) Hizmet'in 'yurtdışı güçler adına –ki bunlar ABD ve İsrail'dir- hükümeti devirmek üzere bir kumpasın içine girmesi'; b) 'Yatak odalarına kadar girip dinlemeleri'.

Bu satırların yazarı bu köşede ve TV ekranlarında ilk günden açıkladı: Eğer bu iki suçlama kanıtlanacak olursa 1 saat durmam, giderim. Aradan bir sene geçti, ben hâlâ Hizmet'in yurtdışı güç adına hükümeti devirmek üzere harekete geçtiğine veya insanların mahrem dünyalarını dinleyip kayda aldığına ikna olmuş değilim. 'İkna olmuş' değilim çünkü bunca gürültüye rağmen hükümet tarafı bu konuda bizi ikna edecek ciddi bir kanıt, belge, bilgi koyamadı.

Tabii ki sadece ben değil kimse ikna olmadı. Ne içeride, ne dışarıda! Mesela Avrupa Parlamentosu'ndaki Hristiyan Demokratlar gölge Türkiye Raportörü R.S. Türkiye'de hükümete karşı darbe iddiasını saçma bulduğunu söylüyor. R.S.ye göre iddiaları kanıtlayacak belge yok! Tutuklu olan polisler şimdiye kadar casuslukla ilgili tek soru sorulmuş değil. Yasa dışı dinlemelerle ilgili ise şüpheliler iki argümanın altını çiziyorlar: "Dinlemelerin tamamı yasal, dinlemelerden amirlerimizin ve üst makamların haberi var!

AK Partililerin kahir ekseriyeti de bu iddialara inanmıyor, ancak konjonktürün çizdiği yol haritasına bakarak seslerini çıkarmıyorlar, freni patlamış kamyonun nerede ve neye çarparak duracağı zamanı bekliyorlar.

40 yıllık çalışması olan Hizmet hareketinin kamuda tabii ki sempatisini var. 2002'de AK Parti iktidar olunca hem personel açığını kapatmak, hem beklenen darbe teşebbüslerini savmak üzere Hizmet'in elemanlarından istifade etti. Birkaç darbe teşebbüsü ortaya çıkarıldı. Arada usulle ilgili hukuk ihlalleri olduysa da –ki elbette bunlar küçümsenemez- esasta darbe teşebbüsleri olmadığını söylemek, bu ülkede hiç askeri darbe olmadığını, binlerce faili meçhul işlenmediğini, suikastlarla ülkenin sarsılmadığını, TSK içinde yuvalanmış cuntacıların olmadığını, üstelik iktidar olan AK Parti'yi bu kesimlerin büyük bir sevinç ve bayram havasıyla karşıladıklarını söylemek demektir ki, buna çocuklar güler. Hayır bu ülkede darbeler yapıldı, Meclis dağıtıldı, anayasa rafa kaldırıldı ve yüz binlerce insan acı çekti. AK Parti'ye karşı bir kere daha darbe yapılacaktı. Hiç kimse 'milli orduya kumpas kurmadı', sadece sivil siyaset üzerinde vesayet kuran, darbe planlayan odaklara karşı tedbirler alındı. Eğer süreç sonuçlanabilseydi Türkiye, bir hukuk devleti olabilirdi, Kürtler ve Aleviler başta olmak üzere her toplumsal kesim rahatlayabilirdi.

Süreci akamete uğratan iki önemli gelişme yaşandı: Biri 2011'de 'Yeni Osmanlıcılık ideolojisi'yle Suriye'de rejimi devirip Ortadoğu üzerinde hakimiyet kurmaya kalkışmak –ki bu İslamcılıkla uzaktan yakından ilgisi olmayan İttihatçı bir zihniyetin dış politikaya hakim

olmıyordu, bir maceraydı ve maliyeti çok pahalıydı-; diğeri bir türlü yanlışlığı kabul edilmeyen havuz sisteminin patlak vermesi ile artık ayyuka çıkmış rüşvet ve yolsuzlukların operasyonlara konu olması.

Ben başından beri söz konusu operasyonların NATO merkezli olduğunu düşünüyorum. Hükümette bunu yakinen bilenler var, Hizmet bir mastara olarak kullanılıyor. Bir yandan operasyonları yapanlara şu mesaj veriliyor: 'Eğer bize zarar verecek olursanız yeri göğü birbirine katarız, şehri yakar öyle teslim oluruz, bakın yapıyoruz da!' Diğer yandan yalnız kalan AK Parti, kurtuluşu Ergenekoncularla işbirliğinde ve Öcalan'la KCK'ya sırtını vermekte buluyor. Bu iki kesim de desteği 'Hizmet'i Erdoğan'ın bitirmesi' karşılığında veriyorlar. Böylelikle maalesef AK Parti ile Ergenekoncular ve KCK arasında ittifak kurulmuş vaziyette, asıl Hizmet'ten intikam almaya kalkışan Ergenekoncular ve KCK'dır. AK Parti rehin alınmış durumda. Cemaat'e darbe vurulursa, sıra AK Parti'ye ve diğer cemaatlere gelecektir. İnanmayanlar, yayınlarını dikkatle takip etsin, görürler.")

- 29/12/2014 tarihinde aynı gazetede yayımlanan yazısında yine yolsuzluk konusunu işlediği,

("Usulsüzlük ve Yolsuzluk" başlıklı bu yazı şöyledir:

"J.J. Senturia, yolsuzluğu 'Yasal olmayan ve yöneticilere çıkar sağlamayı amaçlayan eylemlerin tümü' şeklinde tarif eder.

Bence yasa ile meşruiyetin formu olan hukuku ayırmak gerekir. Hukukun esasını Münzel Şeriat teşkil eder; temiz fitrat ve selim aklın mutabakatı olan hükümler de Münzel olanla çatışmıyorsa hukuk kabul edilir. İnsanlar, hukuka aykırı bir dizi yasa yapabilir veya yasaları hukuka aykırı işletebilirler.

Hukukun neden Münzel Şeriat'e aykırı olmaması gerektiği konusunun tipik örneği 'yolsuzluk'un akıl tarafından kabul edilebilir, savunulabilir forma sokulabilmesidir. Bu işlemden yolsuzluk akli görülür, ancak Hukuk açısından gayri meşrudur. Katip Çelebi, rüşveti a) Alınması ve verilmesi yasak olanlar, b) Alınması yasak olanlar olmak üzere ikiye ayırır. Ona göre ikinci sınıfa giren rüşvet, zararı önlemesi durumunda onaylanır. Katip Çelebi zararı def'eden rüşveti, faydayı celbeden rüşvete tercih eder; çünkü söz konusu rüşvet zararı giderir. Modern zamanlarda da yolsuzluk olgusunun büsbütün kötü olmadığını söyleyenler, bunun ekonomik gelişmeyi, kalkınmayı ve büyümeyi kolaylaştırıcı rol oynadığını savunurlar. Spiro ve Weiner'e göre rüşvet olayı başlangıçta görüldüğü kadar tahripkâr değildir; yönetim kadrosuna 'takdir yetkisi ve işlerinde esneklik' kazandırır. Bu tezi savunanlar, işlerin yürütülmesini düzenleyecek olan mevzuatın çoğu zaman saçma hükümler, ağır ve gereksiz şartlar ihtiva etmesini yolsuzluğa gerekçe gösterirler. Mevzuatın şartlarını dürüstçe yerine getirmek neredeyse mümkün değildir. Bu da bizi 'yolsuzluk' ile 'usulsüzlük' arasındaki ilişkideki probleme götürür. Sorun şudur: Usule tam olarak riayet edildiğinde 'büyük ve önemli işler' yapılamıyorsa, o zaman usulleri aşıp öncelikli olan büyümeyi öne alabilir miyiz? Deniz Feneri olayı dolayısıyla, muhtemelen mevzuatın saçma, hantal ve engelleyici fonksiyonlarından hareketle 'usulsüzlük yolsuzluk değildir' diye bir görüş öne sürülmüştü.

Bu çerçevede yolsuzluğa karışan, hakkı olan şeyi aldığı düşünür. Yoksa hakkından mahrum kalacak. Rüşvet cürümdür (suç ve günah). Ortada yasal olarak suç olabilir, kılıfına uygun işlem yapılmışsa, geriye cürmün günah kısmı kalır ki, bunu da veren değil, rüşveti alan düşünsün. Yolsuzluğu savunanlar, rutin işlerin aksamasındansa, yolsuzluğun iki kötülükten en az zararlı olan (ehven-i şer) tercih edilebileceğini söylemektedirler. Şu var ki, Hz. Peygamber, bu ayrımı dikkate almadan 'Rüşvet alan da, veren de ateştedir (veya

lanetlidir)' (Taberani, el-Mu'cemu'l-Evsat, No: 2047) buyurmuştur. Hadis mutlaklıdır. Bunun sebebi rüşvet ve yolsuzluğun tolere edilmesi durumunda toplumu ahlaken çökerteceği ve esasında karıştığı her işlemin artırdığı maliyeti kamuya çıkaracağı kesin olduğu içindir. Mesela yapılan hesaplara göre 17/25 Aralık yolsuzluğu'nun kişi başına maliyeti 3.273 TL'dir. Çöken ahlakla beraber dürüst memur ve yönetici cezalandırılmakta, bu ise rejimi ve yönetimi yozlaştırmaktadır. Rüşvetle işini halleden toplum, yöneticilere saygı duymaz, siyasete ve hukuka inancını kaybeder, bu böyle gelmiş, böyle gidecek deyip cürüm ve ahlaqsızlığı kaderi görür.

Peki, 'dindar yönetici ve siyasetçi' nasıl oluyor da yolsuzluğu kendi iç dünyasında meşrulaştırabiliyor? Burada 'dindar yönetici' ile 'laik/seküler yönetici' aynı maddadlardır. İkisinin kanaati şudur: 'Mevzuat hayli ağırdır, önemli işlerin yürütmesi için mevzuat ihmal edilebilir.' Yani usulsüzlük yapılabilir. Fakat bu noktadan sonra dindar yönetici laikten ayrılır. Dindar yöneticinin 'büyük davası' vardır. Eğer kalkınmacı, modernleşmeci ise iktisadi büyümeye iman etmiş demektir. Düşüncesine göre Müslümanlar pastayı büyütmeli, büyük güç sahibi olmalıdırlar; böylesine 'büyük ve kutsal dava (!)' söz konusu iken usule takılıp kalınmaz. Bu manada usulsüzlük yolsuzluk olmaktan çıkar, büyük davanın itici gücü ve kolaylaştırıcı rolü oynar. Usulsüzlük usul olur. Böylece yolsuzluk aklileştirme (rasyonalize etme) yoluyla meşrulaşır, kitabına uydurulmuş olur. Çare, yolsuzluğa kapı aralamayan doğru usuller vaz'etmektir. Doğru ve esnek usul vaz'etmiyorsa yönetici ve siyasetçi samimi değildir, yolsuzluktan kendisi de memnundur. Dindarı yolsuzluğa sevk eden başka sebepler de var.")

- 18/12/2014 tarihinde Zaman gazetesinde yayımlanan yazısında Fetullahçı örgüt hakkında soruşturma yürüten idari makamları ve Hükûmeti kastederek "Bir dindarın başına gelebilecek en büyük felaket dindar kimliği ile iktidarı ve kaynakları tam temellük etmeye kalkışmasıdır. Siyaset yapan bir laiki anlıyorum ama dindar siyasetçi nasıl iktidarı temellüğe kalkışabiliyor, İkinci soru şu ki rakibini tümüyle imha etmek veya onu tam boyunduruğumuz altına almak üzere hareket ediyor. Onunla bir arada yaşamayı düşünmüyor... bunu naziler denediler ve kıyamete kadar lanetlendiler." dediği,

- 29/10/2015 tarihinde Zaman gazetesinde yayımlanan yazısında Hükûmeti kastederek rakiplerini gayrimeşru görmesinin dayanağının ülkeyi ve kaynakları temellük etme isteğinden kaynaklandığını söylediği,

- 15/12/2014 tarihinde yayımlanan yazısında; E.D. ve H.K.nın gözüaltına alınmasını eleştirdikten sonra Hükûmetin giderek otokratik bir rejime dönüştüğünü, üstelik bu olayların dindar insanların iktidarında olduğunu, ayrıca Irak ve Suriye'deki mezhepsel ve etnik çatışmaların Hükûmetin tutumunu sürdürmesi hâlinde Türkiye'de de başlayabileceğini ifade ettiği,

("Bu operasyon neyi örtüyor" başlıklı bu yazı şöyledir:

"Dün Samanyolu'ndan H.K., Zaman'dan E.D. gözüaltına alındı. Neden gözüaltına alındıklarını tam olarak öğrenmiş değilim. Umarım kısa zamanda serbest kalır, işlerinin başına dönerler. Bu olaya tabii ki üzüldüm ama beni derinden sarsan konu, ülkemizin bu hale gelmiş olması.

Dışarıdan bakabilen bir göz, şunları rahatlıkla görür:

1) Türkiye giderek otoriter bir rejime doğru yol alıyor. Ortadoğu ölçeğinde otoriter rejim otokrasidir. Monarşilerde kuvvetler bir elde toplanmıştır ve yönetim babadan oğula intikal eder. Otokraside yönetim babadan oğula geçmez ama kuvvetler bir elde toplanır.

Otokrat rejimler öncesinde bu işe niyetlenenler, kendilerine karşı bir darbe teşebbüsünde bulunulduğunu öne sürerler; olmayan darbe teşebbüsü bastırılırken otoriter-otokrat rejimi kurmanın önündeki engeller bir bir kaldırılmış olur. Nasır otokrasisini İhvan'ın kendisine karşı darbe planladığı iddialarını öne sürerek sağlamış oldu. Oğün bugün Mısır otoriter yönetimlerden kurtulabilmiş değil.

Bir rejim otoriter ve otokrat nitelik kazandığında sadece ilk elde kendine rakip veya muhalif çevreleri sindirmekle kalmaz, muhalefetin her türünü denetim altına alır, ifade özgürlüğünü ortadan kaldırır ve icraatlarının hiçbirini için kimseye hesap vermez. Türkiye, bu istikamete yönelmiş bulunuyor. Dolayısıyla bir gruba karşı yürütülen operasyonlar karşısında 'Bana dokunmaz' diyen, bir iki aşama sonra kendisini başka operasyonların hedefinde görecekler.

2) Türkiye ürkütücü boyutlarda ayrışıyor, kutuplaşıyor, kutuplar arasında fiili çatışma potansiyeli artıyor. Heterojen bir toplum yapısına sahibiz; potansiyel çatışma alanlarımız var. Bugüne kadar tarafların sağduyusu, karşılıklı verilen ödümler ve sistemin demokratik yapısı çatışma potansiyellerini aktif hale getirmenin önüne geçti. Ancak iki önemli gelişme hızla stres biriken fay hatlarını bir anda kırabilir: Bunlardan biri en tepeden aşağıya doğru siyasetin ayrışma ve çatışma üzerine yürütülmesi; diğeri iki komşumuz Irak ve Suriye'de etnik ve mezhep temeline dayalı çatışmaların iç savaşa dönüşmüş olması. Türkiye'nin beşeri coğrafyası, çatışmaların giderek şiddetlendiği söz konusu iki komşumuzdan kopuk değil. Irak ve Suriye'de olan ülkemizde de olabilir, aniden başlar ve maalesef önu alınamaz.

3) Kürt sorunuyla ilgili çözüm süreci en kritik aşamasına gelmiş bulunuyor. Abdullah Öcalan ile devlet arasında yürütülen görüşme ve müzakerelerde hangi konular üzerinde mutabakata varıldığını bilmiyoruz. Tabii ki Kürtlerin temel hakları hiçbir pazarlığa konu yapılmadan hemen ve şimdi verilmelidir. Ama eğer Türkiye'deki idari yapının adı konulmamış bir federasyona doğru gitmesi söz konusuysa ve artık somut talep ve tekliflerle telaffuz edilen 'özerklik' Doğu ve Güneydoğu için yeni bir statüyü öngörüyorsa; bu konu hayati derecede önemlidir. Bu konu Hükümet-PKK'nın süreçle ilgili yetkilerini aşar. Bölgede Kürt olmayan halklara; PKK'nın siyasi görüşünü ve programını paylaşmayan dindar, laik, liberal, milliyetçi Kürtlere ve genel olarak Türkiye kamuoyuna sorulmalıdır. Herhalde Doğu ve Güneydoğu'da belli bir bölgeyi 'özerklik' adı altında 'federasyon'a götürürken, ülkenin geride kalan ana gövdesini 'üniter' statüde tutmak mümkün olmaz. Belki günün birinde federasyon da olabilir ama saydığım üç kesimin rızasını almadan bu yapılamaz; bu konu emrivakiye getirilemez.

4) '17-25 Aralık rüşvet ve yolsuzluk operasyonu' üzerinden bir sene geçti. Dava dosyaları kapatılmak isteniyor ama kamuoyu rüşvet ve yolsuzluk yapıldığına dair ciddi bir kanaate sahip. Hükümet sözcüleri de bunu teyit ediyor. Dava dosyalarının soruşturulmaması şüpheleri daha da artırıyor. Eğer iddia edildiği gibi, Zaman ve Samanyolu'na karşı başlatılan operasyonlar yolsuzlukların başladığı haftaya bilerek denk getirildiyse ve bununla yolsuzlukların konuşulmaması sağlanmak amaçlandıysa, bu hayli amatör bir tedbir olmuştur. Aksine insanlar yolsuzlukları çok daha fazla konuşacak, zanlılar daha çok zan altına girmiş olacaktır.

Beni derinden üzen, 'dindar insanların' iktidarında bu olayların yaşanmasıdır. Gerçekten yazık oldu, böyle olmamalıydı. Yüz yıllık mücadelemizin meyvesi böylesine acı olmamalıydı.")

belirtilmiştir.

31. 5/4/2018 ve 4/5/2018 tarihlerinde başvurunun tutukluluğunun devamına karar verilmiştir. Tutukluluğun devamı kararlarının gerekçelerinin ilgili kısmı şöyledir:

"Tutuklu sanıkların ... üzerlerine atılı suçların vasfı ve mahiyeti, mevcut delil durumu, tespit tutanakları, bir kısım sanıklarda Bylock tespiti, şirketlerin şüpheli el değiştirme hareketleri, kısmi kabuller gibi deliller kapsamında kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren müşahhas deliller bulunması, sanıklara atılı suçların tamamının ("Anayasal Düzeni Ortadan Kaldırmaya Teşebbüs etme, Türkiye Büyük Millet Meclisini Ortadan Kaldırmaya veya Görevini yapmasını Engellemeye Teşebbüs etme, Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma") suçlarının tutuklama sebeplerinin kanuni karine olarak varsayıldığı, CMK 100/3-a. 11 alt bendinde sayılan katalog suçlardan oluşu, sanıklara isnat edilen suçların kanunda öngörülen cezalarının altı ve üst sınırlarının kaçma şüphesini doğurması, eylemlerin yoğunluğu da dikkate alındığında, sanıkların eylemlerinin subüta ermesi halinde sanıklara verilmesi muhtemel ceza veya güvenlik tedbiri ile tutuklama tedbirinin ölçülü olması gibi sebeplerle, sanıklar üzerinde adli kontrol hükümleri ile yeterli ve etkili hukuksal denetim sağlanamayacak oluşu dikkate alınarak, sanıkların CMK. 100 ve devamı maddeleri gereğince tutukluluk hallerinin devamına [karar verildi]"

32. Başvurucu 11/5/2018 tarihli duruşmada tahliye edilmiştir.

33. İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesinin 6/7/2018 tarihli kararıyla başvurunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan 8 yıl 9 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Sanıklar (başvurucunun da dahil olduğu) uzun yıllar boyunca FETÖ / PDY terör örgütünün yayın organı niteliğindeki Zaman Gazetesi'nde köşe yazarlığı yapmışlardır. Bir terör örgütünün kendi değerlerine saygısı, sempatisi olmayan kişileri bünyesinde barındırması hele ki ulusal bir gazetede görev vermesi düşünülemez.

Sanıklardan Ali BULAÇ da uzun yıllar Zaman Gazetesi'nde köşe yazarı olarak görev yapmış, 17 - 25 Aralık kumpas operasyonlarından sonra örgüte bağlılığını devam ettirmiş, yazılarında genel olarak örgütü savunmuş, itidal çağrısı bulunan yazıları da bulunmakla birlikte bu yazılardan 06/02/2016 tarihinde darbe girişiminden yaklaşık 4 ay önce yazılan; 'Kılıç her zaman gayri meşru bir siyaset aracı mıdır, zorbalara kılıç kullanır da mazlumların kılıç kullanma hakkı yok mu?' içerikli köşe yazısı dikkate alındığında meşru hükümete karşı terör örgütünün yanında örgüte bağlılığını devam ettirdiği ayrıca sanığın örgütün güdümündeki Gazeteci ve Yazarlar Vakfı Mütevelli Heyeti'nde görev yaptığı, bu heyetin 20/11/2014 tarihli 2 numaralı kararı ile örgüt elebaşısı Fetullah Gülen'i vakfın onursal başkanı seçtiği, sanığın terör örgütünün tepe yönetimindeki kişilerle irtibatının tespit edildiği ve yine bu kişilerle yurda giriş çıkış yaptığı, 21/01/2015 tarihinde kapatılan Mehtap Tv isimli televizyon kanalında çıktığı programda diğer sanık A.T.A.ya hitaben 'son sözü sana bırakıyoruz, anavatanıdasın' dediği, sanığın terör örgütüne müzahir Bankasya'da 2014 yılı Ağustos ayından başlayarak para artışlarının görüldüğü, incelenen dijital materyallere göre örgüt elebaşısı Fetullah Gülen'e ait sohbet ve kitapların laptoplarında bulunduğu görüldüğü, sanığın bu şekilde belirtilen eylemlerinin TCK'nın 314/2 maddesinde belirtilen terör örgütü üyeliği suçunu oluşturduğu [değerlendirilmiştir]."

34. Bu karara karşı istinaf yoluna başvurulmuş olup istinaf incelemesi devam etmektedir.

IV. İLGİLİ HUKUK

35. İlgili ulusal ve uluslararası hukuk için bkz. Şahin Alpay [GK], B. No: 2016/16092, 11/1/2018, §§ 41-64.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

36. Mahkemenin 3/5/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddialar

1. Tutuklamanın Hukuki Olmadığına İlişkin İddia

a. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

37. Başvurucu; yazılarının suç unsuru taşımadığını, tutuklanmasının tamamen keyfi olduğunu belirtmiştir. Tutuklanmasına dayanak oluşturan yazının 6/2/2016 tarihli olduğuna işaret eden başvurucu bu yazının yazılmasından altı ay sonra tutuklanmasının ölçülü olmadığını ifade etmiştir. Başvurucu ayrıca tutuklanmasının somut bir sebebe dayanmadığını, isnat edilen eylemlerin ifade ve basın özgürlükleri kapsamında kaldığını vurgulamıştır. Başvurucu sonuç olarak Hâkimlik tarafından tutuklamanın ön şartı olan kuvvetli suç şüphesi ve tutuklama nedenleri somut olgularla ortaya konulmadan tutuklandığını belirterek Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan haklarının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

38. Bakanlık görüşünde; başvurucu hakkındaki soruşturmanın 15 Temmuz darbe girişimini gerçekleştiren FETÖ/PDY kapsamında yürütüldüğü, tutuklama ve tutukluluğa itirazın reddi kararında belirtilen olguların kuvvetli suç şüphesini gösteren somut olgular olduğu ve darbe teşebbüsü sonrasındaki olağanüstü durum dikkate alındığında tutuklama tedbirinin ölçülü olduğu belirtilmiştir.

39. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında; tutuklanmasının makul şüpheye değil keyfiliğe dayandığını, "Kıyam mı Temkin mi" başlıklı yazısının iddia edilenin aksine darbeye karşı olduğunu gösterdiğini, ifade özgürlüğü kapsamındaki eylemleri nedeniyle tutuklandığını ileri sürmüştür.

b. Değerlendirme

40. Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" kenar başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

41. Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin kullanılmasının durdurulması" kenar başlıklı 15. maddesi şöyledir:

"Savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlâl edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir veya bunlar için Anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilir."

Birinci fıkrada belirlenen durumlarda da, savaş hukukuna uygun fiiller sonucu meydana gelen ölümler dışında, kişinin yaşama hakkına, maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamaz; kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz ve bunlardan dolayı suçlanamaz; suç ve cezalar geçmişe yürütülemez; suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz."

42. Anayasa'nın "*Kişî hürriyeti ve güvenliği*" kenar başlıklı 19. maddesinin birinci fıkrası ile üçüncü fıkrasının birinci cümlesi şöyledir:

"Herkes, kişî hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.

...

Suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler, ancak kaçmalarını, delillerin yokedilmesini veya değiştirilmesini önlemek amacıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hallerde hâkim kararıyla tutuklanabilir."

43. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun bu bölümdeki iddialarının Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında kişî hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Anayasa Mahkemesinin bu bağlamdaki incelenmesi, başvurucu hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılması ile yargılamanın muhtemel sonuçlarından bağımsız olarak tutuklamanın hukukiliğinin değerlendirilmesiyle sınırlı olacaktır. Öte yandan Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasının ihlal edilip edilmediği incelenirken her bir başvuru kendi koşullarında değerlendirilecektir.

i. Uygulanabilirlik Yönünden

44. Anayasa Mahkemesi *Aydın Yavuz ve diğerleri* (aynı kararda bkz. §§ 187-191) kararında, olağanüstü yönetim usullerinin uygulandığı dönemlerde alınan tedbirlere ilişkin bireysel başvuruları incelerken Anayasa'nın 15. maddesinde ortaya konulan temel hak ve özgürlüklere ilişkin güvence rejimini dikkate alacağını belirtmiştir. Buna göre olağanüstü bir durumun bulunması ve bunun ilan edilmesinin yanı sıra bireysel başvuruya konu temel hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden tedbirin olağanüstü durumla bağlantılı olması hâlinde inceleme Anayasa'nın 15. maddesi uyarınca yapılacaktır.

45. 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan darbe teşebbüsünden sonra Cumhurbaşkanlığı başkanı toplanan Bakanlar Kurulu 21/7/2016 tarihinde olağanüstü hâl ilan edilmesine karar vermiş, daha sonra da olağanüstü hâl birkaç kez uzatılmıştır. Olağanüstü hâl ilanı nedenlerinin başında darbe teşebbüsü gelmektedir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 224, 226). Olağanüstü hâl ilanı ile darbe teşebbüsünden kaynaklanan tehlikenin yanı sıra bu teşebbüsün arkasında olduğu değerlendirilen FETÖ/PDY'den kaynaklanan tehdit ve tehlikenin de bertaraf edilmesinin amaçlandığı görülmektedir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 48, 229). Nitekim darbe teşebbüsünün arkasındaki yapılanmanın FETÖ/PDY olduğuna ilişkin kamu makamlarınca ve soruşturma mercilerince yapılan değerlendirmeler olgusal temellere dayanmaktadır (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, § 216).

46. Başvurucunun tutuklandığı tarihte Türkiye'de olağanüstü hâl yönetim usulü yürürlüktedir. Tutuklama kararında, başvuru darbe teşebbüsünün arkasındaki

yapılanma olduğu belirtilen FETÖ/PDY üyesi olduğu ileri sürölmüştür (bkz. § 20). Dolayısıyla başvurunun tutuklanmasına dayanak olan suçlamanın olağanüstü hâl ilanını gerekli kılan olaylarla ilgili olduğu görölmektedir.

47. Bu itibarla olağanüstü hâl ilanına sebebiyet veren olaylar kapsamında bir suçlamayla tutuklanan başvuru hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin hukuki olup olmadığının incelenmesi Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında yapılacaktır. Bu inceleme sırasında öncelikle başvurunun tutuklanmasının başta Anayasa'nın 13. ve 19. maddeleri olmak üzere diğerk maddelerinde yer alan güvencelere aykırı olup olmadığı tespit edilecek, aykırılık saptanması hâlinde ise Anayasa'nın 15. maddesindeki ölçütlerin bu aykırılığı meşru kılıp kılmadığı değerlendirilecektir (*Aydın Yavuz ve diğerkleri*, §§ 193-195, 242).

ii. Kabul Edilebilirlik Yönünden

48. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun bu kısmının kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

iii. Esas Yönünden

(1) Genel İlkeler

49. Anayasa Mahkemesi gazetecinin tutuklanmasının Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı bağlamında tutuklamanın hukukiliğine ilişkin başvuruları incelerken göz önünde bulunduracağı genel ilkeleri *Şahin Alpay* (§§ 77-91) kararında etraflı bir biçimde şu şekilde ortaya koymuştur:

"77. Anayasa'nın 19. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına sahip olduğu ilke olarak ortaya konduktan sonra ikinci ve üçüncü fıkralarında, şekil ve şartları kanunda gösterilmek şartıyla kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakılabileceği durumlar sınırlı olarak sayılmıştır. Dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının kısıtlanması ancak Anayasa'nın anılan maddesi kapsamında belirlenen durumlardan herhangi birinin varlığı hâlinde söz konusu olabilir (Murat Narman, B. No: 2012/1137, 2/7/2013, § 42).

78. Ayrıca kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik bir müdahale, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin ölçütlerin belirlendiği Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı müddetçe Anayasa'nın 19. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Bu sebeple sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesinde öngörölen ve tutuklama tedbirinin niteliğine uygun düşen, kanun tarafından öngörölme, Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen haklı sebeplerden bir veya daha fazlasına dayanma ve ölçölülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir (Halas Aslan, B. No: 2014/4994, 16/2/2017, §§ 53, 54).

79. Anayasa'nın 13. maddesinde temel hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceği hükmüne bağlanmıştır. Öte yandan Anayasa'nın 19. maddesinde kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının sınırlanabileceği durumların şekil ve şartlarının kanunda gösterilmesi gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla Anayasa'nın 13. ve 19. maddeleri uyarınca kişi hürriyetine ilişkin müdahale olarak tutuklamanın kanuni bir dayanağının bulunması zorunludur (Murat Narman, § 43; Halas Aslan, § 55).

80. Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasında; suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişilerin ancak kaçmalarını, delilleri yok etmelerini veya değiştirmelerini önlemek maksadıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hâllerde hâkim kararıyla tutuklanabilecekleri belirtilmiştir (Halas Aslan, § 57).

81. Buna göre tutuklama ancak 'suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler' bakımından mümkündür. Bir başka anlatımla tutuklamanın ön koşulu, kişinin suçluluğu hakkında kuvvetli belirtinin bulunmasıdır. Bunun için suçlamanın kuvvetli sayılabilecek inandırıcı delillerle desteklenmesi gerekir. İnandırıcı delil sayılabilecek olguların niteliği büyük ölçüde somut olayın kendine özgü şartlarına bağlıdır (Mustafa Ali Balbay, B. No: 2012/1272, 4/2/2013, § 72).

82. Başlangıçtaki bir tutuklama için kuvvetli suç şüphesinin bulunduğu tüm delilleriyle birlikte ortaya konması her zaman mümkün olmayabilir. Zira tutmanın bir amacı da kişi hakkındaki şüpheleri teyit etmek veya çürütmek suretiyle ceza soruşturmasını ve/veya kovuşturmasını ilerletmektir (Dursun Çiçek, B. No: 2012/1108, 16/7/2014, § 87; Halas Aslan, § 76). Bu nedenle yakalama veya tutuklama anında delillerin yeterli düzeyde toplanmış olması mutlaka gerekli değildir. Bu bakımdan suç isnadına ve dolayısıyla tutuklamaya esas teşkil edecek şüphelere dayanak oluşturan olgular ile ceza yargılamasının sonraki aşamalarında tartışılacak olan ve mahkûmiyete gerekçe oluşturacak olguların aynı düzeyde değerlendirilmemesi gerekir (Mustafa Ali Balbay, § 73).

83. Bununla birlikte şüpheli veya sanığa isnat edilen eylemlerin ifade, basın ve sendika özgürlükleri ile siyasi faaliyette bulunma hakkı gibi demokratik toplum düzeni bakımından vazgeçilmez temel hak ve özgürlükler kapsamında olduğu hususunda ciddi iddiaların bulunduğu veya bu durumun somut olayın koşullarından anlaşılabilirdiği hâllerde tutuklamaya karar veren yargı mercilerinin kuvvetli suç şüphesini belirlerken daha özenli davranmaları gerekir. Buradaki özen yükümlülüğüne riayet edilip edilmediği Anayasa Mahkemesinin denetimine tabidir (Gülser Yıldırım (2) [GK], B. No: 2016/40170, 16/11/2017, § 116; bu yöndeki denetim sonucunda verilen ihlal kararı için bkz. Erdem Gül ve Can Dündar [GK], B. No: 2015/18567, 25/2/2016, §§ 71-82; kabul edilemezlik kararları için bkz. Mustafa Ali Balbay, § 75; Hidayet Karaca [GK], B. No: 2015/144, 14/7/2015, § 93; İzzettin Alpergin [GK], B. No: 2013/385, 14/7/2015, § 46; Mehmet Baransu (2), B. No: 2015/7231, 17/5/2016, §§ 124, 133, 142).

84. Öte yandan Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasında, tutuklama kararının 'kaçma' ya da 'delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini' önlemek amacıyla verilebileceği belirtilmiştir. Bununla birlikte anayasa koyucu, tutuklama nedenlerine ilişkin olarak 'bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hâllerde' ibaresine yer vermek suretiyle hem tutuklama nedenlerinin Anayasa'da ifade edilenlerle sınırlı olmadığını belirtmiş hem de bunların dışında bir tutuklama nedeninin ancak kanunla düzenlenmesini mümkün kılmıştır (Halas Aslan, § 58).

85. Tutuklama nedenlerinin düzenlendiği 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinde tutuklama nedenleri sayılmıştır. Buna göre şüpheli veya sanığın kaçması, saklanması veya kaçacağı şüphesini uyandıran somut olguların bulunması, şüpheli veya sanığın davranışlarının delilleri yok etme, gizleme veya değiştirme, tanık, mağdur veya başkaları üzerine baskı yapılması girişiminde bulunma hususlarında kuvvetli şüphe oluşturmaları hâllerinde tutuklama kararı verilebilecektir. Maddede ayrıca işlendiği konusunda kuvvetli şüphe bulunması şartıyla tutuklama nedeninin varsayılabileceği suçlara ilişkin bir listeye yer verilmiştir (Ramazan Aras, B. No: 2012/239, 2/7/2013, § 46; Halas Aslan, § 59). Bununla birlikte başlangıçtaki bir tutuklama için Anayasa ve Kanun'da öngörülen tutuklama

nedenlerinin dayandığı tüm olguların somut olarak belirtilmesi -işin doğası gereği- her zaman mümkün olmayabilir (Selçuk Özdemir [GK], B. No: 2016/49158, 26/7/2017, § 68).

86. Diğer taraftan Anayasa'nın 13. maddesinde temel hak ve özgürlüklere yönelik sınırlamaların 'ölçülülük' ilkesine aykırı olamayacağı belirtilmiştir. Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan 'tutuklamayı zorunlu kılan' ibaresiyle de tutuklamanın ölçülü olması gerektiğine işaret edilmektedir (Halas Aslan, § 72).

87. Ölçülülük ilkesi, 'elverişlilik', 'gereklilik' ve 'orantılılık' olmak üzere üç alt ilkedен oluşmaktadır. Elverişlilik, öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını; gereklilik, ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmasını; orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016, § 18; Mehmet Akdoğan ve diğerleri, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

88. Bu bağlamda dikkate alınacak hususlardan biri tutuklama tedbirinin isnat edilen suçun önemi ve uygulanacak olan yaptırımın ağırlığı karşısında ölçülü olmasıdır. Nitekim 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinde; işin önemi, verilmesi beklenen ceza veya güvenlik tedbiri ile ölçülü olmaması hâlinde tutuklama kararı verilemeyeceği ifade edilmiştir (Halas Aslan, § 72).

89. Ayrıca tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunun söylenebilmesi için tutuklamaya alternatif diğer koruma tedbirlerinin yeterli olmaması gerekir. Bu çerçevede -tutuklamaya göre temel hak ve özgürlüklere daha hafif etkiye bulunan- adli kontrol yükümlülüklerinin ulaşılmak istenen meşru amaç bakımından yeterli olması hâlinde tutuklama tedbirine başvurulmamalıdır. Nitekim bu hususa 5271 sayılı Kanun'un 101. maddesinin (1) numaralı fıkrasında işaret edilmiştir (Halas Aslan, § 79).

90. Her somut olayda tutuklamanın ön koşulu olan suçun işlendiğine dair kuvvetli belirtinin olup olmadığının, tutuklama nedenlerinin bulunup bulunmadığının ve tutuklama tedbirinin ölçülülüğünün takdiri öncelikle anılan tedbiri uygulayan yargı mercilerine aittir. Zira bu konuda taraflarla ve delillerle doğrudan temas hâlinde olan yargı mercileri Anayasa Mahkemesine kıyasla daha iyi konumdadır (Gülser Yıldırım (2), § 123).

91. Bununla birlikte yargı mercilerinin belirtilen hususlardaki takdir aralığını aşırıp aşmadığı Anayasa Mahkemesinin denetimine tabidir. Anayasa Mahkemesinin bu husustaki denetimi, somut olayın koşulları dikkate alınarak özellikle tutuklamaya ilişkin süreç ve tutuklama kararının gerekçeleri üzerinden yapılmalıdır (Erdem Gül ve Can Dundar, § 79; Selçuk Özdemir, § 76; Gülser Yıldırım (2), § 124). Nitekim 5271 sayılı Kanun'un 101. maddesinin (2) numaralı fıkrasında; tutuklamaya ilişkin kararlarda kuvvetli suç şüphesini, tutuklama nedenlerinin varlığını ve tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunu gösteren delillerin somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça gösterileceği belirtilmiştir (Halas Aslan, § 75; Selçuk Özdemir, § 67)."

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

50. Başvurucu, 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesi uyarınca tutuklanmıştır. Dolayısıyla başvuru hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin kanuni dayanağı bulunmaktadır.

51. İkinci olarak, tutuklamanın ön koşulu olan suçun işlendiğine dair kuvvetli belirtinin bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekir.

52. Başvurucunun tutuklanmasına dayanak gösterilen olguların temelde gazete yazılarından oluştuğu görülmektedir. Soruşturma makamları başvurucunun bu yazıları FETÖ/PDY'nin amaçları doğrultusunda yazdığını ileri sürmüşlerdir. Soruşturma makamlarına göre başvurucunun FETÖ/PDY'nin illegal bir yapılanma olduğunu bilmesi ve bu yapılanmanın silahlı kalkışmaya gireceğini öngörmesi gerekirdi. Örgüte ait olduğu belirtilen Zaman gazetesinin genel yayın yönetmeninin FETÖ/PDY soruşturmaları kapsamında tutuklanmasına rağmen anılan gazetede yazı yazmaya devam etmesi başvurucunun örgütle bağlantısını göstermektedir.

53. Kural olarak bir kişinin düşüncelerini ifade etmesi terörle bağlantılı suçlamaların tek dayanağı olmamalıdır. Bir ifadenin terörle bağlantılı bir suçlamaya konu edilebilmesi için şiddete veya isyana çağrı mahiyetinde olması ya da bunlara teşvik edici, şiddeti ve terörü övücü veya meşrulaştırıcı nitelik taşıması gerekir. Gazetecilerin salt yazıları veya diğer düşünce açıklama araçlarıyla ifade ettiği görüşleri nedeniyle suçla bağlantılandırılmasının ve tutuklanmasının demokratik toplumun temelini oluşturan düşünceyi serbestçe açıklama ve yaymanın önüne ciddi bir bariyer koyacağı ve tabiatıyla basın özgürlüğüne zarar verebileceği gözönünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle gazetecinin yazılarının suçlamaya konu edilmesi ve yazı sahibinin tutuklanması ancak yazının şiddete ve isyana çağrı niteliğinde olduğunun veya şiddeti ve terörü övücü ve meşrulaştırıcı mahiyet taşıdığına ya da nefret söylemi içerdiğinin ortaya konulduğu çok istisnai hallerde meşru görülebilir. Öte yandan bir ifadeyi kullananın sorumluluğu belirlenirken söz konusu ifadeye, objektif bir gözlemcinin verebileceği anlamın ötesinde anlamlar yüklenmemelidir. Bu çerçevede olgusal bir temelden yoksun olan tahmin ve varsayımlardan kaçınılmalıdır (*Şahin Alpay*, § 130).

54. Başvurucu iddianamede atfı yapılan;

i. "*Kolektif Ceza*" başlıklı yazısında cemaatlara yakın kimselerin bürokraside görev almaları konusunu işlemiş; bu yazıda memurların direktiflerini hocalarından değil amirlerinden alması gerektiğini, amirinin emrine uymayan bir cemaat mensubunu devletin azletme hakkı olduğunu işlemiş; cezaların şahsiliğine işaret ederek cemaat mensubundan biri veya birkaçının işlediği suçlardan bütün grubun sorumlu tutulamayacağını kendi bakış açısından ifade etmiştir.

ii. "*Başbakan Açıklamaları ve İzlenimler*" başlıklı yazısında Başbakan'ın paralel yapıya yaklaşımını anlattıktan sonra bürokraside varsa hukuka aykırı hareket eden memurların hukuk içinde kalınarak tasfiye edilmesinin devletin hakkı olduğunu belirtmiş, ancak hizmet hareketi olarak ifade ettiği yapılanmaya mensup olan herkesin hedef alınmasının doğru olmayacağını, bu konuda teenniyle, suhuletle hareket edilmesi gerektiğini ileri sürmüştür.

iii. "*Ağlatmayalım*" başlıklı yazısında da hizmet hareketi olarak ifade ettiği yapılanmanın devlet içinde bu kadar etkin olduğuna ve Ak Partililerin hepsinin yolsuzluklara bulaşacağına inanmadığını vurguladıktan sonra, bu kavganın sonlandırılması gerektiğini kendi görüşü çerçevesinde açıklamıştır.

iv. "*Muhafazakar Zihnin Trajedisi*" başlıklı yazısında yolsuzluk, rüşvet ve usulsüz ilişkiler konusuna Müslümanların nasıl yaklaşması gerektiğini anlatmış; yolsuzluk iddiaları karşısında yargı yoluyla aklanmanın doğru olduğunu belirtmiştir.

v. "Kalıcı Hasar" başlıklı yazısında yolsuzluk konusuna dindar ve muhafazakar çevrelerden gelen itirazların doğru olmadığını ve yolsuzluğun kamuya karşı işlenmiş ağır bir suç olduğunu işledikten sonra politik bir komplonun bu suçu mazur göstermeyeceğini ve dindarların yolsuzlukları tolere etmesinin toplum için büyük bir felaket olduğunu ifade etmiştir.

vi. "Tume'nin Suçu" yazısında ise Hz. Muhammed'in bir un çuvalını çalıp suçu bir Yahudi'nin üzerine atan Tume adlı bir sahabeye karşı takındığı tavrı ele almış; bu olaydan yola çıkarak suçlunun kim olduğunun verilecek kararlarda etkisinin olmaması gerektiğini, haksız olan Müslüman da olsa yanında yer almanın doğru olmadığını vurgulamıştır.

55. Başvurucunun belirtilen yazıları şiddete ve isyana çağrı ya da nefret söylemi içermediği gibi terörü övücü ya da meşrulaştırıcı bir mahiyet de taşımamaktadır. Yazılar genel olarak Hükûmetin ve Hükûmet politikalarının eleştirilmesi, siyasal ve toplumsal olaylar üzerinde subjektif nitelikteki ve toplumun bir kesimi tarafından rahatsız edici bulunan fikirlerin beyan edilmesinden ibarettir. Öte yandan soruşturma makamları bu yazıların FETÖ/PDY'nin amaçlarına hizmet etmek için yazıldığının kabulünü gerektiren somut olguları tutuklama kararında açıklamamışlardır. Kamuoyunun bir kısmının ve muhalefet liderlerinin de dile getirdiğine benzer görüşlerin kaleme alınmış olmasından hareketle başvurucunun FETÖ örgütünün amaçları doğrultusunda hareket ettiği sonucuna ulaşamaz. Esas hakkındaki mütalaada atfı yapılan yazılar yönünden de farklı bir değerlendirilme yapılmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

56. Soruşturma makamları başvurucunun "Bu Mu Vefa" başlıklı yazısında "... Suriye hükûmeti, Türkiye 'yi iç savaş çıkartan örgütlere yardım suçlamasıyla şikayet ediyor. Bu şikayeti sakın hafife almayın ... " şeklindeki sözleriyle -aynı tarihli Zaman gazetesinin "MİT'ten skandal talimat, tüm dini grupları izleyin" manşetine de atfı yapılarak- bir sonraki gün MİT tırlarına yapılacak operasyon öncesinde MİT'i hedef gösterdiğini ileri sürmüştür. Başvurucu ise bu yazılarda MİT tırlarından bahsedilmediğini, Suriye'de iç savaş çıkartan örgütlere yardım eden bazı ülkelerle aynı resimde görüntü vermekten kaçınması için Hükûmeti uyardığını ileri sürmüştür. Soruşturma makamları başvurucunun bu beyanının aksinin kabulünü gerektirecek somut olguları ortaya koyamamışlardır.

57. Soruşturma makamları ayrıca Fetullah Gülen'in 4/2/2016 tarihinde "Cennet Kılıçların Gölgesi Altındadır" konulu konuşmasındaki ifadelerinin darbe çağrısı olduğunu, başvurucunun da aynı üslubu kullandığını, bu minvalde "Öncelikle istenmediği halde savaş vuku bulursa, mesela Çanakkale'de olduğu gibi, sabredip kılıcın hakkını vermek lazımdır. Öyle bir şeyle karşı karşıya kaldığı zaman, hakkını veren mü'min hayatta kalırsa gazi olur, Cennet 'e liyakat kazanır; şehit olursa da inşaallah doğrudan Cennet 'e gider. Diğer taraftan, bu sayede düşman vesayet altına alınırsa ve onlar da karşılaştıkları müminlerden şöyle böyle alacaklarını alırlarsa, Cennet kapıları onlar için de aralanmış olur ... " şeklindeki ve "Mazlumun kılıç kullanma hakkı yok mudur?" şeklindeki sözleriyle örgüt tabanına ve topluma askeri darbeyi telkin ettiğini ileri sürmüştür.

58. Öncelikle "Mazlumun kılıç kullanma hakkı yok mudur?" şeklindeki ibarelerin geçtiği yazıda başvurucu "Kılıç her zaman gayrimeşru bir siyaset aracı mıdır? Zorbalar kılıç kullanır da, mazlumların kılıç kullanma hakları yok mudur?" şeklindeki soruları sorduktan sonra İslam siyaset teorisinde hükümdara karşı kılıç kullanmanın meşruluğuna ilişkin Şiiilerin ve Sünnilerin yaklaşımını anlatmış, bu noktada kıyam ve temkin şeklindeki iki anlayışın olduğunu belirtmiş, yazının son bölümünde de Türkiye ve İran'da Ehl-i Beyt imamları ile Sünni fıkıhçıların temkin yolunu seçmiş olmaları halinde Suriye'deki durumun ortaya

çıkmayacağını ifade etmiştir. Bu yazının bütününe bakıldığında şiddet kullanımını ve askeri darbeyi teşvik edici bir dil kullanılmadığı, aksine temkin yolunun tercih edilmesi gerektiğinin vurgulandığı anlaşılmaktadır. Son olarak Savcılığın alıntı yaptığı diğer bölüm (*Öncelikle istenmediği halde savaş vuku bulursa diye başlayan bölüm*) ile ilgili olarak başvuru böyle bir söylemde bulunmadığını, aleyhine sahte delil üretildiğini ileri sürmüştür. Savcılık da başvurunun bu ifadeleri hangi yazısında kullandığını ortaya koymamıştır.

59. Esas hakkındaki mütalaada başvurunun bilgisayarında Fetullah Gülen'e ait, vaaz, konuşma ve sohbet videoları ve kitapların olduğu iddia edilmiştir. Başvurunun, bilgisayarında bu materyallerin haricinde başka kişilere ait birçok materyalin de bulunduğunu savunduğunun ve soruşturma makamlarının bunun aksini iddia etmediklerinin altı çizilmelidir. Başvurunun gazeteci ve ilahiyat konularında da yazı ve kitapları bulunan bir yazar olduğu gözetildiğinde bu materyallerin başvurucuya ait bilgisayarlarda bulunmasının tek başına suç işlendiğine dair kuvvetli bir belirti olarak kabulü mümkün değildir.

60. Başvurunun Bank Asya'daki hesabında 2014 yılı Ağustos ayından başlayarak 2015 yılı Aralık ayına kadar önemli miktarlarda para artışının gözlemlendiği, değinilen tarihe kadar kendisine yapılan ödemeleri nakit olarak çektiği hâlde bu tarihten sonra yapılan ödemeleri çekmeyip hesabında tuttuğu, sanığın bu şekilde örgüt liderinin Bank Asyaya para yatırma çağrısına uyarak örgütsel hiyerarşi içinde hareket ettiği ileri sürülmüştür.

61. Anayasa Mahkemesi 4/4/2018 tarihli *Metin Evecen* kararında ve 18/4/2018 tarihli *Ali Biray Erdoğan* kararında, FETÖ/PDY liderinin veya yöneticilerinin çağrıları üzerine Bank Asya'ya para yatırmanın tutuklama için yeterli ölçüde kuvvetli belirti olduğunu ifade etmiştir (*Metin Evecen*, B. No: 2017/744, 4/4/2018 §59; *Ali Biray Erdoğan*, B. No: 2016/16189, 18/4/2018, § 40).

62. Somut olayda Anayasa Mahkemesinin bu kararlarına konu olaylardan farklı olarak başvurunun talimat sonrasında Bank Asyaya para yatırması söz konusu değildir. Soruşturma makamları da başvurunun kendisinin bu hesaba para yatırdığını iddia etmemişler; başvurunun hesabına yatan telif ücretlerini çekmemesinin örgüte destek amacı taşıdığını mütalaa etmişlerdir. Ancak başvuru özel üniversitede ve özel lisede okuyan kızlarının eğitimine ayırmak amacıyla bu paraları çekmediğini, nitekim kayıt döneminde bu parayı çektiğini beyan etmiştir. Başvuru buna ek olarak Fetullah Gülen'in talimatına uyma amacı taşıması durumunda bunun için dokuz ay beklemesine gerek kalmadan çağrının yapıldığı 25/12/2013 tarihinden sonra hesabına yatan tüm tutarları çekmemesi ve ayrıca aynı tarihlerde sattığı evinin parasını da bu hesaba yatırması gerektiğini vurgulamıştır. Başvurunun hayatın olağan akışına uygun görünen bu savunmalarının aksini ortaya koyacak bir bilgi veya belge de gösterilmediği dikkate alındığında bu olgu tutuklama için yeterli ölçüde kuvvetli bir belirti olarak kabul edilmemiştir.

63. Soruşturma mercilerince başvurunun Gazeteciler ve Yazarlar Vakfının Mütevelli Heyeti üyesi olduğu, 20/11/2014 tarihinde yapılan ve Fethullah Gülen'in Vakfın onursal başkanlığına seçildiği toplantıya başvurunun da katıldığı ve bu kararı imzaladığı ifade edilmiştir. Söz konusu vakıf, Fetullah Gülen'in onursal başkanlığında 1993 tarihinde kurulmuş ve 23/7/2016 tarihinde darbe teşebbüsünden sonra kapatılmıştır. Anılan vakfın farklı kesimlerden insanlarla toplantılar yaptığı, mütevelli heyetinin de örgüt mensupları dışında toplumun farklı kesimlerinden de katılımı ile oluşturulmaya çalışıldığı bilinmektedir. Dolayısıyla belirtilen vakfın mütevelli heyeti üyesi olmanın tek başına örgütsel bağlantıyı gösterdiği sonucuna ulaşılamamaktadır. Öte yandan başvuru, vakfın kapatılmasından çok önce -27/11/2015 tarihinde- vakfın mütevelli heyeti üyeliğinden istifa etmiştir. Tüm bu

hususlar gözetildiğinde başvurunun vakıf mütevellî heyeti üyeliği tutuklama için yeterli ölçüde kuvvetli bir belirti olarak kabul edilmemiştir.

64. Başvurucunun örgütün üst yöneticileriyle sürekli irtibatla bulunduğu ve örgüt yöneticilerinden çeşitli kişilerle yurt dışına gidip geldiği ileri sürülmüştür. Başvurucu savunmasında bir fikir adamı ve gazeteci olduğunu, yurt içinde ve yurt dışında yüzlerce toplantıya katıldığını, bu toplantılarda farklı kesimlerden çok sayıda insanla tanıştığını, sadece FETÖ/PDY ile iltisaklı kişilerle irtibatlı gösterilmesinin doğru olmadığını, bu kişilerle örgütsel bir toplantıya katılmadığını belirtmiştir. Soruşturma makamlarınca başvurunun savunmalarının aksini gösterecek ve başvurunun bu kişilerle görüşmesinin ve yurtdışına çıkmasının örgütsel faaliyet kapsamında olduğuna ilişkin herhangi bir bilgi veya bulgu ortaya konulamamıştır.

65. Son olarak başvurunun Mehtap TV isimli televizyon kanalında yayımlanan bir programda, programa Amerika Birleşik Devletleri'nden katıldığı anlaşılan A.T.A.ya hitaben sarf ettiği "*Son sözü hocam sana bırakıyoruz, anavatanıdasın*" şeklinde sözlerin örgüt liderinin bu ülkede yaşıyor olmasından kaynaklandığı ve başvurunun örgüt liderine sadakat ve bağlılığını ifade ettiği ileri sürülmüştür. Başvurucu savunmasında anavatan tabirinin antropolojik bir kavram olduğunu, bu ifadeyle sömürgecinin günümüzdeki merkezi olan Amerika Birleşik Devletleri'nin kastedildiğini ve esasında ironi yaptığını, bu ifadeyi savcılığın iddia ettiği anlamda kullanmadığını belirtmiştir. Başvurucunun suça konu sözlerinin örgüt liderine sadakat ve bağlılığın ifadesi olarak yorumlanmasının tahmin ve varsayıma dayalı olduğu görüldüğünden suç işlendiğine dair kuvvetli belirti olarak kabulü mümkün görülmemektedir.

66. Hâkimliğin ortaya koyduğu gerekçeler kapsamında somut olayda *tutuklama* için gerekli olan *suç işlendiğine dair kuvvetli belirtinin* yeterince ortaya konulmadığı sonucuna varılmıştır.

67. Varılan bu sonuç karşısında tutuklama nedenlerinin bulunup bulunmadığı ve tutuklamanın ölçülü olup olmadığı yönünde ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

68. Açıklanan nedenlerle suç işlendiğine dair kuvvetli belirtiler ortaya konulmadan başvuru hakkında tutuklama tedbirinin uygulanmasının, kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına ilişkin olarak olağan dönemde Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan güvencelere aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

69. Bununla birlikte anılan tedbirin olağanüstü dönemlerde temel hak ve özgürlüklerin kullanımının durdurulmasını ve sınırlandırılmasını düzenleyen Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında meşru olup olmadığının incelenmesi gerekir.

(3) Anayasa'nın 15. Maddesi Yönünden

70. Anayasa Mahkemesi daha önceki pek çok kararında *olağanüstü hâl* döneminde temel hak ve özgürlüklerin kullanımının durdurulmasını ve sınırlandırılmasını düzenleyen Anayasa'nın 15. maddesinin suç işlendiğine dair belirtilerin varlığı ortaya konulmadan gerçekleştirilen tutuklamaları meşru kılmadığına, suç işlendiğine dair belirti olduğu ortaya konulmadan tutuklama tedbirinin uygulanmasının durumun gerektirdiği ölçüde bir müdahale olmadığına karar vermiştir (*Şahin Alpay*, §§ 105-110; *Mehmet Hasan Altan* (2) [GK], B. No: 2016/23672, 11/1/2018, §§ 152-157; *Turhan Günay* [GK], B. No: 2016/50972, 11/1/2018, §§ 83-89; *Mustafa Baldir*, B. No: 2016/29354, 4/4/2018, §§ 83-88).

71. Somut olayda bu kararlardan ayrılmayı gerektiren bir yön bulunmamaktadır. Bu nedenle -Anayasa'nın 15. maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde de- Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR, Recep KÖMÜRCÜ, Muammer TOPAL, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ ve Recai AKYEL bu görüşe katılmamışlardır.

72. Başvurucu, tutukluluğunun makul süreyi aştığından da şikâyetçi olmuştur. Tutuklamanın hukuki olmadığı sonucuna varıldığından bu şikâyetin ayrıca incelenmesine gerek görülmemiştir.

2. Tutukluluk İncelemelerinin Duruşmasız Olarak Yapıldığına İlişkin İddia

a. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

73. Başvurucu; tutukluluk durumunun sözlü olarak, savunmasına başvurulmadan dosya üzerinden incelendiğini ileri sürmüştür.

74. Bakanlık görüşünde, başvurunun bu bölümdeki iddialarına ilişkin bir açıklamada bulunulmamıştır.

b. Değerlendirme

75. Anayasa Mahkemesi *Erdal Tercan* ([GK], B. No: 2016/15637, 12/4/2018, §§ 221-251) kararında; 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan darbe teşebbüsü ve sonrasında ilan edilen olağanüstü hâl döneminde ortaya çıkan koşulları dikkate alarak darbe teşebbüsü, FETÖ/PDY ve terörle ilgili suçlardan dolayı tutuklanan kişilerin tutukluluk incelemelerinin belirli bir süre duruşmasız olarak yapılmasının Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrasıyla bağdaşmasa da olağanüstü yönetim usullerinin benimsendiği dönemde temel hak ve özgürlüklerin güvence rejimini düzenleyen Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında meşru görülebileceğini belirtmiştir. Anılan kararda, bu kapsamdaki suçlardan tutuklanan başvuruclarının tutukluluğunun yaklaşık on dört ay boyunca duruşma yapılmaksızın dosya üzerinden verilen kararlarla sürdürülmesinin olağanüstü hâl döneminde kişi hürriyeti ve güvenliği hakkını ihlal etmediği sonucuna varılmıştır.

76. Somut olayda tutuklama konusu suçun niteliği ve tutukluluk süresi dikkate alındığında tutukluluk incelemelerinin duruşmasız olarak yapılması anılan karardaki sonuçtan ayrılmayı ve farklı inceleme yapmayı gerektiren bir durum oluşturmamaktadır.

77. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. İfade ve Basın Özgürlüklerinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

78. Başvurucu, ifade özgürlüğü kapsamındaki yazıları nedeniyle tutuklanmasının ifade ve basın özgürlüklerini ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

79. Bakanlık, başvurunun ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiği iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğu kanaatindedir.

80. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında başvuru formundakine benzer açıklamalarda bulunmuştur.

2. Değerlendirme

81. Anayasa'nın "Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti" kenar başlıklı 26. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar..."

Bu hürriyetlerin kullanılması, milli güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir.

...

Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir."

82. Anayasa'nın "Basın hürriyeti" kenar başlıklı 28. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Basın hürdür, sansür edilemez.

...

Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır.

Basın hürriyetinin sınırlanmasında, Anayasanın 26 ve 27 nci maddeleri hükümleri uygulanır.

Devletin iç ve dış güvenliğini, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü tehdit eden veya suç işlemeye ya da ayaklanma veya isyana teşvik eder nitelikte olan veya Devlete ait gizli bilgilere ilişkin bulunan her türlü haber veya yazıyı, yazarlar veya bastırılar veya aynı amaçla, basanlar, başkasına verenler, bu suçlara ait kanun hükümleri uyarınca sorumlu olurlar. Tedbir yolu ile dağıtım hakim kararıyle; gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunun açıkça yetkili kıldığı merciin emriyle önlenebilir. Dağıtımı önleyen yetkili merci, bu kararını en geç yirmidört saat içinde yetkili hakime bildirir. Yetkili hakim bu kararı en geç kırksekiz saat içinde onaylamazsa, dağıtımı önleme kararı hükümsüz sayılır.

...

"

a. Uygulanabilirlik Yönünden

83. Başvurucunun tutuklanmasına neden olan suçlama; genel olarak yazdığı yazıları nedeniyle Türkiye'de olağanüstü hâl ilanına sebebiyet veren, temel olay niteliği taşıyan darbe

teşebbüsünün arkasındaki yapılanmaya yardım ettiğine ilişkindir. Bu itibarla tutuklama tedbirinin ifade ve basın özgürlükleri üzerindeki etkisinin incelenmesi, Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında yapılacaktır. Bu inceleme sırasında müdahalenin başta Anayasa'nın 13., 26. ve 28. maddeleri olmak üzer diğer maddelerde yer alan güvencelere aykırı olup olmadığı tespit edilecek, aykırılık saptanması hâlinde ise Anayasa'nın 15. maddesindeki ölçütlerin bu aykırılığı meşru kılıp kılmadığı değerlendirilecektir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 193-195, 242).

b. Kabul Edilebilirlik Yönünden

84. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun bu kısmının kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

c. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

85. Anayasa Mahkemesi gazetecinin tutuklanması yoluyla Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan ifade ve basın özgürlüklerine yapılan müdahalelere ilişkin başvuruları incelerken göz önünde bulunduracağı genel ilkeleri *Şahin Alpay* (§§ 118-133) kararında etraflı bir biçimde şu şekilde ortaya koymuştur:

"118. Anayasa Mahkemesi Anayasa'nın 26. maddesinde yer alan ifade özgürlüğü ile onun özel güvencelere bağlanmış şekli olan ve Anayasa'nın 28. maddesinde düzenlenmiş olan basın özgürlüğünün demokratik bir toplumun zorunlu temellerinden olduğunu, toplumun ilerlemesi ve her bireyin gelişmesi için gerekli temel şartlardan birini oluşturduğunu pek çok kez ifade etmiştir (Mehmet Ali Aydın [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, § 69; Bekir Coşkun [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 34-36).

119. Demokratik toplumda taşıdığı öneme rağmen ifade ve basın özgürlükleri, mutlak nitelikte olmayıp Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen güvencelere uygun olmak kaydıyla birtakım sınırlamalara tabi tutulabilir. İfade ve basın özgürlüklerine yönelik bir müdahale Anayasa'nın 13. maddesinde düzenlenen temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin koşullara uygun olmadıkça Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinin ihlali sonucunu doğuracaktır. Bu nedenle sınırlandırmanın Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen haklı sebeplerden bir veya daha fazlasına dayanma, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

120. Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında ifade özgürlüğüne ilişkin sınırlama sebeplerine yer verilmiştir. Basın özgürlüğünün sınırlandırılmasında ise kural olarak 28. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince Anayasa'nın 26. ve 27. maddeleri hükümleri uygulanacaktır. Bundan başka basın özgürlüğünün sınırlandırılmasında Anayasa'nın 28. maddesinin beşinci, yedinci ve dokuzuncu fıkralarında bazı özel sınırlama sebeplerine yer verilmiştir (Bekir Coşkun, § 37).

121. Bu kapsamda Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrası ile 28. maddesinin beşinci fıkrasına göre ifade ve basın özgürlükleri 'milli güvenlik', 'suçların önlenmesi', 'suçluların cezalandırılması' ve 'devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması' amaçlarıyla sınırlandırılabilir. Bu amaçlar doğrultusunda devletin iç ve dış

güvenliğini, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü tehdit eder nitelikte haber veya yazıların basında yer almasının suç olarak düzenlenmesi ve cezalandırılması mümkündür. Bu kapsamda yapılacak soruşturma ve kovuşturmalar sırasında bu tür eylemleri gerçekleştirdiği iddia edilen basın mensupları hakkında tutuklama tedbiri uygulanmasının önünde anayasal bir engel de bulunmamaktadır (Benzer yöndeki değerlendirme için bkz. Erdem Gül ve Can Dündar, § 89).

122. İfade ve basın özgürlüklerine müdahalenin kanunda öngörülmüş ve Anayasa'da belirtilen sebeplere bağlı olarak yapılmış olması Anayasa'ya uygun olması için yeterli değildir. Müdahale demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun ve ölçülü de olmalıdır.

123. Çoğulculuk, hoşgörü ve açık fikirlilik demokratik toplum düzeninin olmazsa olmaz koşullarındandır. Bunların olmadığı bir toplum düzeninin 'demokratik' olduğundan söz edilemez (Benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Emin Aydın, B. No: 2013/2602, 23/1/2014, § 41; Fatih Taş [GK], B. No: 2013/1461, 12/11/2014, § 94; Erdem Gül ve Can Dündar, § 90). Çoğulculuk, hoşgörü ve açık fikirliliğin -en başta- her türlü barışçıl düşüncenin serbestçe ifade edilebilmesinde kendisini göstermesi gerekir. Anayasa Mahkemesinin birçok kararında -AİHM kararlarına atıfla- vurgulandığı üzere bu serbestlik, yalnızca lehte olduğu kabul edilen veya zararsız ya da önemsiz görülen bilgi veya fikirler için değil toplumun bir bölümünün veya devletin aleyhinde olanlar, onları rahatsız edenler için de geçerli olmalıdır (Diğerleri arasından bkz. Emin Aydın, § 42; Fatih Taş, § 94).

124. Demokratik toplum düzeninin gereklerinden biri de bireylere, özgün kişiliklerini geliştirmeleri için uygun ortamın sağlanmasıdır. Bireyler özgün kişiliklerini ancak düşüncelerini serbestçe ifade edebildikleri ve tartışabildikleri bir ortamda gerçekleştirebilirler (Emin Aydın, § 41; Bekir Coşkun, § 35).

125. Diğer taraftan halkın özellikle kamuyu ilgilendiren tartışmalara katılımının sağlanması demokratik toplum için vazgeçilmez niteliktedir. Bunun için kamuyu ilgilendiren tartışmalara ilişkin her türlü fikir ve bilginin yayılabilmesi, halkın da bunlara ulaşabilmesi gerekir. Bu bağlamda ifade özgürlüğünün özel bir görünümü olan basın özgürlüğünün demokratik bir toplumda ayrı bir önemi bulunmaktadır. Zira anılan özgürlük sadece basının fikir ve bilgileri yaymasına değil halkın bunlara ulaşmasına da imkân sağlar (İlhan Cihaner (2), B. No: 2013/5574, 30/6/2014, §§ 56-58, 82; Kadir Sağdıç [GK], B. No: 2013/6617, 8/4/2015, §§ 49-51, 61-63; Nihat Özdemir [GK], B. No: 2013/1997, 8/4/2015, §§ 45-47, 57-58; Erdem Gül ve Can Dündar, § 87).

126. Şeffaflık ve hesap verilebilirlik de demokratik bir toplum düzeninin gereklerindendir (İlhan Cihaner (2), §§ 56-58, 82; Kadir Sağdıç, §§ 49-51, 61-63; Nihat Özdemir, §§ 45-47, 57-58; Erdem Gül ve Can Dündar, § 87). Demokrasinin sağlıklı işleyişi kamu makamlarının yalnızca yasama ve yargı organları tarafından değil siyasi partiler, sivil toplum örgütleri ve basın gibi demokratik toplumun vazgeçilmez unsurları tarafından da denetlenmesine bağlıdır (Ali Rıza Üçer (2) [GK], B. No: 2013/8598 2/7/2015, § 55). Bu bağlamda basın -kamu'nun "gözetleyicisi" olarak- farklı kaynaklardan bilgi ve fikirleri yayarak şeffaflık ve hesap verilebilirliğinin sağlanmasına da katkıda bulunur (İlhan Cihaner (2), §§ 56-58, 82; Kadir Sağdıç, §§ 49-51, 61-63; Nihat Özdemir, §§ 45-47, 57-58; Erdem Gül ve Can Dündar, § 87). Böylelikle basın özgürlüğü sayesinde farklı kaynaklardan bilgi ve fikirlere ulaşan kamuoyu, kamu gücünü elinde bulunduranların iş ve işlemlerine ilişkin daha sağlıklı kanaat oluşturabilir.

127. Bununla birlikte Anayasa'nın 12. maddesinin 'Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder.' biçimindeki ikinci fıkrası, kişilerin sahip oldukları temel hak ve hürriyetleri kullanırken ödev

ve sorumluluklarının bulunduğuna gönderme yapmaktadır. Dolayısıyla ifade ve basın özgürlüklerinin kullanımı yönünden basın için geçerli olan bazı 'görev ve sorumluluklar' da bulunmaktadır (Basının görev ve sorumluluklarına ilişkin olarak bkz. Orhan Pala, B. No: 2014/2983, 15/2/2017, § 46; Erdem Gül ve Can Dündar, § 89; R.V.Y. A.Ş., B. No: 2013/1429, 14/10/2015, § 35; Fatih Taş, § 67; Önder Balıkcı, B. No: 2014/6009, 15/2/2017, § 43). Nitekim bu husus dikkate alınarak -yukarıda belirtilen önemine rağmen- ifade ve basın özgürlükleri mutlak olarak düzenlenmemiş Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak sınırlandırılmalarına izin verilmiştir (bkz. §§ 114, 115).

128. İfade ve basın özgürlüklerine müdahale eden tedbir, zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamalı ve başvurulabilecek en son çare niteliğinde olmalıdır. Bu koşulları taşımayan bir tedbir, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir tedbir olarak değerlendirilemez (Bekir Coşkun, § 51; Mehmet Ali Aydın, § 68; Tansel Çölaşan, B. No: 2014/6128, 7/7/2015, § 51).

129. Bu kapsamda demokratik toplumda gereklilik değerlendirmesi yapılırken müdahaleye gerekçe gösterilen ifadelerin hangi bağlamda kullanıldığı da göz ardı edilmemeli ve söz konusu ifadeler -bağlamından koparılarak- tek başına değerlendirilmemelidir (Nilgün Halloran, B. No: 2012/1184, 16/7/2014, § 52; Fatih Taş, § 99; Bekir Coşkun, § 62; Mehmet Ali Aydın, § 76; Ali Rıza Üçer (2), § 49; Ergün Poyraz (2), [GK], B. No: 2013/8503, 27/10/2015, § 63).

130. Diğer taraftan ifadeyi kullananın sorumluluğu belirlenirken söz konusu ifadeye, objektif bir gözlemcinin verebileceği anlamın ötesinde anlamlar yüklenmemelidir (Bekir Coşkun, § 63). Bu çerçevede olgusal bir temelden yoksun olan tahmin ve varsayımlardan kaçınılmalıdır.

131. Son olarak ifade ve basın özgürlüklerine yapılan müdahalelerin başvuru ve genel olarak basın üzerindeki muhtemel "caydırıcı etkisi" dikkate alınmalıdır (Ergün Poyraz (2), § 79; Erdem Gül ve Can Dündar, § 99).

132. Ölçülülük ilkesi müdahalenin amacı ile bu amaca ulaşmak için kullanılan araç arasındaki ilişkiyi yansıtır. Temel hak ve özgürlüklere yapılan müdahalelerin ölçülü olup olmadığının denetiminde, hedeflenen amaca ulaşabilmek için seçilen aracın 'elverişli', 'gerekli' ve 'orantılı' olup olmadığı değerlendirilmelidir (Fatih Taş, §§ 90, 92, 96; Erdem Gül ve Can Dündar, § 90).

133. Şüphesiz demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olma ve ölçülülük yönünden kamu makamlarının belirli bir takdir aralığı bulunmaktadır. Bununla birlikte bu takdir yetkisinin kullanımı sonucu ifade ve basın özgürlüklerine müdahalede bulunulurken kamu makamlarının anılan hususlarda 'ilgili ve yeterli' gerekçeyi göstermeleri zorunludur (Fatih Taş, § 99; Mehmet Ali Aydın, § 76). Bu çerçevede yapılacak bir müdahalenin Anayasa'daki güvencelerle uyumlu olup olmadığı hususunda nihai değerlendirme ise Anayasa Mahkemesine aittir. Anayasa Mahkemesi bu değerlendirmeyi kamu makamlarının ve özellikle derece mahkemelerinin gösterdikleri gerekçeler üzerinden yapar (Erdem Gül ve Can Dündar, § 91)."

ii. İlkelerin Olaylara Uygulanması

86. Başvurucuya soruşturma mercilerince yöneltilen sorular ve hakkında verilen tutuklama kararının gerekçelerine bakıldığında başvuru, esas olarak gazete yayımlanan yazısı nedeniyle suçlanmaktadır. Bu bağlamda başvuru hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin bu yazının içeriğinden bağımsız olarak kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı yanında

ifade ve basın özgürlüklerine yönelik de bir müdahale oluşturduğu anlaşılmaktadır (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. *Erdem Gül ve Can Dundar* [GK], B. No: 2015/18567, 25/2/2016, § 92).

87. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine dair iddialar kapsamında ileri sürülen tutuklamanın hukukiliğine ilişkin iddia yönünden yapılan değerlendirmede müdahalenin kanun tarafından öngörülme koşulunu sağladığı sonucuna varılmıştır. İfade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine ilişkin iddia yönünden bu sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

88. Diğer taraftan millî güvenliğe aykırı faaliyetlerde bulunduğu ve darbe teşebbüsünün arkasındaki yapılanma olduğu belirtilen FETÖ/PDY'nin amaçları doğrultusunda yazılar yazdığı ve konuşmalar yaptığı iddiasıyla başvuru hakkında tutuklama tedbiri uygulanmıştır. Dolayısıyla başvurunun ifade ve basın özgürlüklerine Anayasa'da belirtilen sebeplere bağlı kalınarak meşru amaçla müdahalede bulunulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

89. Başvurucuya uygulanan tutuklama tedbirinin ifade ve basın özgürlüklerinin ihlalini oluşturup oluşturmadığının değerlendirilmesi için somut olayın demokratik toplum düzeninde gerekli olma ve ölçülülük koşulları yönünden de incelenmesi gerekir. Anayasa Mahkemesi, bu incelemeyi tutuklama süreci ve tutuklama kararının gerekçesi üzerinden yapacaktır.

90. Tutuklamanın hukukiliğine ilişkin olarak yukarıda yapılan tespitler dikkate alındığında (bkz. § 50-71) ve isnat edilen suçlamalara dayanak olarak gösterilen temel olguların başvuruya konu yazılar olduğu gözetildiğinde hukukilik şartını sağlamayan tutuklama gibi ağır bir tedbir, ifade ve basın özgürlükleri bakımından demokratik bir toplumda gerekli ve ölçülü bir müdahale olarak kabul edilemez.

91. Açıklanan gerekçelerle suç işlediğine dair kuvvetli belirtiler ortaya konulmadan temelde gazete yazarlarına dayanılarak başvuru hakkında tutuklama tedbirinin uygulanmasının ifade ve basın özgürlüklerine ilişkin olarak olağan dönemde Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde yer alan güvencelere aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

92. Bununla birlikte anılan tedbirin olağanüstü dönemlerde temel hak ve özgürlüklerin kullanımının durdurulmasını ve sınırlandırılmasını düzenleyen Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında meşru olup olmadığının incelenmesi gerekir.

iii. Anayasa'nın 15. Maddesi Yönünden

93. Anayasa Mahkemesi daha önceki kararlarında *olağanüstü hâl* döneminde temel hak ve özgürlüklerin kullanımının durdurulmasını ve sınırlandırılmasını düzenleyen Anayasa'nın 15. maddesinin, suç işlendiğine dair belirtilerin varlığı ortaya konulmadan gerçekleştirilen tutuklamalar yoluyla ifade ve basın özgürlüklerine yapılan müdahaleyi meşru kılmadığını değerlendirmiştir (*Şahin Alpay*, §§ 143-146; *Mehmet Hasan Altan* (2), §§ 238-241).

94. Somut olayda bu kararlardan ayrılmayı gerektiren bir yön bulunmamaktadır. Bu nedenle -Anayasa'nın 15. maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde de- başvurunun Anayasa'nın 26. ve 28. maddeleri bağlamında ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR, Recep KÖMÜRCÜ, Muammer TOPAL, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ ve Recai AKYEL bu görüşe katılmamışlardır.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

95. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesi ile (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir..."

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

96. Başvurucu, 50.000 TL maddi, 50.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

97. Başvuruda, tutuklamanın hukuki olmaması nedeniyle Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasının, ifade ve basın özgürlüklerine yapılan müdahalenin ölçülü olmaması nedeniyle de Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinin ihlal edildiğine karar verilmiştir. Başvurucu hakkındaki davada 11/5/2018 tarihinde başvurunun tahliyesine karar verilmiş ve başvurunun tutukluluk hâli sona ermiştir. Dolayısıyla bu yönüyle ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gereken bir hususun bulunmadığı anlaşılmaktadır.

98. Başvurucunun kişi hürriyeti ve güvenliği ile ifade ve basın özgürlüğü haklarına yönelik müdahale nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 25.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

99. Anayasa Mahkemesinin maddi tazminata hükmedebilmesi için başvurunun uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı bulunmalıdır. Başvurucunun bu konuda herhangi bir belge sunmamış olması nedeniyle maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

100. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 257,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.732,50 TL yargılama giderinin başvurunca ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Tutuklamanın hukuki olmaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

2. Tutukluluk incelemelerinin duruşmasız olarak yapıldığına ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. İfade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE Serdar ÖZGÜLDÜR, Recep KÖMÜRCÜ, Muammer TOPAL, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ ve Recai AKYEL'in karşı oyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan ifade ve basın özgürlüklerinin İHLAL EDİLDİĞİNE Serdar ÖZGÜLDÜR, Recep KÖMÜRCÜ, Muammer TOPAL, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ ve Recai AKYEL'in karşı oyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

D. Başvurucuya net 25.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 257,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.732,50 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin bilgi için İstanbul Bölge Adliyesi 2. Ceza Dairesine (E.2019/3) GÖNDERİLMESİNE,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 3/5/2019 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Başvuru Numarası : 2017/6592

Karar Tarihi : 3/5/2019

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Dosya kapsamındaki bilgi ve belgelerden; başvurucuya isnat edilen suçun işlendiğine dair kuvvetli bir belirtinin varlığının soruşturma mercilerince kabul edilmesinin temelsiz ve keyfi olmadığı, darbe teşebbüsü sonrasındaki koşullar dolayısıyla soruşturma konusu olaylara ilişkin delillerin sağlıklı bir şekilde toplanabilmesi ve soruşturmaların güvenlik içinde yürütülebilmesi için tutuklama dışındaki tedbirlerin yetersiz kalacağı değerlendirilmesiyle kaçma şüphesinin varlığının da kabul edildiği tutuklama nedeninin olgusal temellerden yoksun olmadığı, başvurucuya isnat edilen suçun cezasının miktarı, vasfı ve önemi de gözönüne alınarak başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin ölçülü bulunduğu, dolayısıyla tutuklamanın hukuki olmadığı iddiasına ilişkin olarak Anayasanın 19/3. Maddesi ile güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlâl edilmediği kanaatine ulaşılmıştır.

2. Yukarıdaki saptamanın doğal bir sonucu olarak, başvurucunun yalnızca ifade ve basın özgürlüğü kapsamında kalan eylemleri nedeniyle soruşturmaya maruz kaldığı ve tutuklandığı iddiası yönünde de farklı bir sonuca varılmasını haklı ve gerekli kılan bir durumun söz konusu olmadığı, dolayısıyla Anayasanın 26. ve 28. maddeleri bağlamında ifade ve basın özgürlüklerinin de ihlâl edilmediği sonucuna varılmıştır.

3. Bu değerlendirme ve kabulün sonucu olarak manevi tazminat verilmesini gerektirir bir nedenin de bulunmadığı değerlendirilmiştir.

Açıklanan nedenlerle, Anayasanın 19/3., 26. ve 28. maddelerinin ihlâl edilmediği kanaatine vardığımızdan çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmıyoruz.

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL